

Utlåtande 2017:222 RVI (Dnr 150-2129/2016)

Reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Förslag från socialnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd antas i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.
2. Tidigare riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd upphör därmed att gälla (dnr 325-576/2013).

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Nuvarande riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd beslutades av kommunfullmäktige den 5 maj 2014. Socialnämnden fick i budget för år 2015 i uppdrag att genomföra en översyn av befintliga riktlinjer. Utgångspunkten i översynen har varit de uppdrag som specificerats i budgeten för 2015 och 2016. Översynen har även inneburit att i möjligaste mån ta bort skrivningar som redan framkommer i andra dokument, så som Socialstyrelsens handböcker, och istället göra hänvisningar till berörda dokument.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter, Sociala missionen, Stockholms stadsmission, Svenska kyrkan i Stockholms stift.

Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden har inte inkommit med svar. Stockholms Stadshus AB har avböjt att svara.

Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjerna skapar förutsättningar för en rättssäker och effektiv handläggning. Kontoret föreslår ett antal förändringar till följd av förändrad rättspraxis och andra förändringar i omvärlden.

Bromma stadsdelsnämnd anser att förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd är ett väl genomarbetat och bra dokument, och lämnar några förslag på förtydliganden.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd menar att det är viktigt att socialnämnden fortsätter erbjuda grundutbildningar för alla nyanställda inom verksamhetsområdet för att säkerställa att riktlinjerna tillämpas på rätt sätt.

Farsta stadsdelsnämnd anser att avsnitten om tillgänglighet och bemötande samt barnperspektiv är bra och angelägna. Nämnden ställer dock frågor kring beräkningsunderlag för vissa inkomster och utgifter.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd är i stort positiv till revideringen och anser att riktlinjernas disposition har förtydligats och är användarvänlig vad gäller att fungera som praktiskt stöd i handläggningen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är positiv till den revidering som gjorts och anser att det är positivt med de avsnitt som handlar om barnperspektivet och barnkonsekvensanalyser i handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om reviderade riktlinjer, och lämnar några önskemål om förtydliganden.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till förslaget, men anser att riktlinjerna i vissa delar behöver förtydligas så att stadsdelsnämnderna ska kunna fatta likartade och rättssäkra beslut.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd önskar att vissa bestämmelser i riktlinjerna förtydligas för att öka rättssäkerheten.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har inget att erinra mot förslaget men gör bedömningen att de reviderade riktlinjerna till viss del medför ökade kostnader.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser sammantaget positivt på merparten av de föreslagna förändringarna, och lyfter särskilt fram de avsnitt som behandlar tillgänglighet, bemötande och barnperspektiv.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till de föreslagna förändringarna, exempelvis inarbetningen av verktyget barnkonsekvensanalys, men önskar vissa förtydliganden.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att revideringen av riktlinjerna kan leda till ökad likställighet och ställer sig i stort positiv till förslaget, men har samtidigt vissa synpunkter och önskemål om förtydliganden.

Älvsjö stadsdelsnämnd instämmer i förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd med den komplettering som gjorts av kommunstyrelsen.

Östermalms stadsdelsnämnd är i stort sett positiv till de reviderade riktlinjerna, men anser att vissa förtydliganden behövs.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor vill betona att det alltid ska vara individens behov som ska styra, utifrån hens personliga förutsättningar.

Kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter anser att förslaget till nya riktlinjer innebär en rad positiva förändringar med ett tydligt barnperspektiv, exempelvis att behoven hos barnfamiljer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd uppmärksammas.

Sociala missionen ser förslag till reviderade riktlinjer som ett steg i rätt riktning, bland annat genom att barnperspektivet särskilt uppmärksammas.

Stockholms stadsmision instämmer i huvudsak i förslaget till nya riktlinjer, men anser att staden behöver förtydliga eller göra ändringar på några punkter för att uppnå de föreslagna riktlinjernas syfte.

Svenska kyrkan i Stockholms stift finner det glädjande att Stockholms stad tydligt arbetar med barnperspektivet och välkomnar de förändringar som på olika sätt stärker barns position och ger dem tillgång till ett ekonomiskt stöd som bättre kan möta deras behov.

Mina synpunkter

Socialtjänsten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten utgör dessutom det yttersta skyddsnätet i det svenska välfärdssamhället. En viktig del i det yttersta skyddsnätet är det ekonomiska biståndet, som ska säkerställa att människor som varken själva eller på annat sätt kan försörja sig ska kunna upprätthålla en

skälig levnadsnivå. Att människor i behov av stöd och hjälp också ska ges detta är bland det vackraste vi har i svensk lagstiftning, och är ett uttryck för att vårt samhälle vilar på en värdegrund som innefattar solidaritet mellan människor.

Socialekreterare som möter de människor som ansöker om ekonomiskt bistånd gör ett kvalificerat socialt arbete. De fungerar ofta som spindeln i nätet mellan olika delar av välfärdssamhället och bidrar varje dag till att stärka människors förmågor för att de ska kunna bli självförsörjande. Jag anser att det är viktigt att uppmärksamma det arbetet. De riktlinjer som nu har tagits fram är tänkta att underlätta deras arbete genom att ge vägledning i hur bedömningar kan göras och hur det sociala förändringsarbetet kan läggas upp.

Likställighet är en viktig princip i all kommunal verksamhet. Riktlinjerna är ett sätt att peka ut en gemensam nivå för hela staden, så att bedömningarna blir likvärdiga. Men mer behöver göras, både för att minska skillnaderna mellan stadsdelar och för att se till att människor inte får olika insatser för att de är män eller kvinnor, identifierar sig som hbtq-personer eller på grund av etnicitet.

Allt färre stockholmare försörjs genom ekonomiskt bistånd. Bidragande till detta är Stockholms starka arbetsmarknad, men också en aktiv arbetsmarknadspolitik och ett socialt förändringsarbete. Och även om det finns områden i Stockholm där biståndsbehovet fortfarande är relativt högt ser vi en positiv trend också i dessa områden. Mer behöver dock göras, inte minst för att de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna få ett arbete.

Jag vill samtidigt vara tydlig med att vi ska ha ett yttersta skyddsnät som det går att lita på. Den som har behov av ekonomiskt bistånd ska också få det. Man ska bemötas med respekt, både av socialtjänsten och av samhället i stort och man ska få stöd i att hitta en annan, långsiktig försörjning.

Föreliggande revidering av riktlinjerna utgår dels ifrån förändrad lagstiftning och praxis, dels utifrån de uppdrag som getts i kommunfullmäktiges budget. Av de förändringar som gjorts vill jag särskilt lyfta följande.

Ett stärkt barnperspektiv

Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att värna barns rättigheter och att bidra till att barn växer upp under trygga och goda förhållanden. I ärenden som rör ekonomiskt bistånd berörs barn genom att deras föräldrar ansöker om bistånd. När det finns barn i ett hushåll som söker ekonomiskt bistånd ska barnens situation alltid uppmärksammas, och barns behov ska särskilt beaktas när ansökningar om bistånd prövas.

Utifrån detta har riktlinjerna setts över för att tydliggöra hur detta ska ske. Det handlar bland annat om att särskilt uppmärksamma behov hos barn till föräldrar med långvarigt biståndsbehov, att barnkonsekvensanalyser ska genomföras när barn berörs av beslut som socialtjänsten fattar och att barns behov av fritidsaktiviteter ska undersökas och tillgodoses i högre grad. Socialnämnden har också tagit fram ett särskilt stödmaterial för hur socialtjänsten kan arbeta med ett stärkt barnperspektiv i handläggningen av ärenden gällande ekonomiskt bistånd.

Sommarlovspeng för barnfamiljer med långvariga behov

Kopplat till det stärkta barnperspektivet så har en sommarlovspeng införts i riktlinjerna. Sommarlovspengen innebär att barnfamiljer med långvarigt biståndsbehov, 10 månader eller längre, i samband med utbetalning av juni månads bistånd ska få en extra summa per barn i hushållet. Genom den särskilda sommarlovspengen kan konsekvenserna av barnfattigdom mildras och situationen för de barn som växer upp i familjer med långvarigt biståndsbehov förbättras.

Stärkt fokus på rehabilitering av personer med sjukdom som arbetshinder

Det vanligaste är att den som ansöker om ekonomiskt bistånd gör det för att hen saknar arbete. Samtidigt växer andelen biståndsmottagare som saknar arbetsförmåga i olika grad. Det är därför viktigt att socialtjänsten, tillsammans med stadens jobbtorgsverksamhet, arbetsförmedlingen och försäkringskassan, stärker insatserna som riktar sig till de som helt eller delvis saknar förmåga att arbeta. Socialnämnden har med anledning av detta förtydligat hur socialtjänsten ska arbeta med rehabiliteringsprocessen. Fokus ligger på samordning och riktade rehabiliteringsinsatser. Utgångspunkten i arbetet ska alltid vara att undersöka vilka förmågor den enskilde har för att se om det finns möjlighet för denne att ta ett arbete i någon omfattning, och i så fall ge stöd till detta. För dem som helt saknar arbetsförmåga och bedöms göra så inom överskådlig framtid ska möjligheten att ansöka om sjukersättning prövas.

Personer som saknar uppehållstillstånd

Förslaget att kunna ge ekonomiskt bistånd till barn till personer som är papperslösa tar sin utgångspunkt i vad som är bäst för barnet. Barn som under lång tid lever gömda är en mycket utsatt grupp barn och många lever under mycket svåra förhållanden. Den debatt som idag förs tar ofta sin utgångspunkt i att dessa personer ska lämna landet i enlighet med det beslut som fattats

gällande ansökan om uppehållstillstånd. Men barn kan inte hållas ansvariga för hur deras föräldrar väljer att agera. Vi kan aldrig acceptera att barn i vår stad far illa. Därför är det rimligt att kunna ge ekonomiskt bistånd till denna grupp utifrån barnets behov. Regelverket för vuxna papperslösa förändras inte, vilket innebär att principen även fortsättningsvis är att de endast kan beviljas akut nödbistånd.

Det föreslagna regelverket är inte tänkt att ersätta den rättsliga ansvarsfördelning som finns inom Europeiska Unionen idag. Ekonomiskt bistånd till papperslösas barn omfattar därmed endast medborgare i tredjeland och som inte har uppehållstillstånd i ett EU/EES-land. EU-medborgare som saknar uppehållsrätt kommer enbart att kunna omfattas av nödhjälp. I övrigt åvilar ansvaret för dessa personer respektive medlemsstat.

Förslaget rymmer vissa osäkerhetsfaktorer. Gruppen, och behoven i gruppen, är av förklarliga skäl svår att identifiera och på samma sätt är kostnaderna svåra att beräkna på förhand. Det är därför angeläget att det ekonomiska biståndet kan redovisas på ett sådant sätt att det går att följa upp ekonomiska konsekvenser av beslutet. En ekonomisk utvärdering ska ske efter att regelverket tillämpats i ett år. I denna utvärdering ska även beaktas hur socialtjänstens arbete påverkas.

Precis som allt annat ekonomiskt bistånd ska besluten utgå ifrån en individuell prövning av familjens ekonomiska villkor och syfta till att stärka vårdnadshavarnas möjligheter att bli självförsörjande. Flera av de verktyg, jobbtorg m.m., som är tillgängliga för andra grupper kommer inte vara tillgängliga för denna grupp. Samtidigt är det viktigt att kraven på aktivitet syftande till självförsörjning är lika starka som mot andra grupper.

I en nyligen avkunnad dom i högsta förvaltningsdomstolen slås det fast att personer som omfattas av personkretsen i lag om mottagande av vissa asylsökande, LMA, inte kan omfattas av rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen, SoL. Kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL gäller dock och bistånd enligt riktlinjerna får i detta avseende utges som bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL.

Förändringar efter remittering

Socialnämndens förslag till riktlinjer har remitterats till stadsdelsnämnderna och ett antal utomstående organisationer som ofta möter de människor som uppbär ekonomiskt bistånd. Utifrån remissvaren har ett antal ändringar gjorts. Dessa har markerats med spårade ändringar i bilaga 2. Nedan följer en punktlista med sammanställning av de ändringar som gjorts.

- Sida 10, rättelse av hänvisning

- Sida 18, tillagd huvudrubrik som fallit bort
- Sida 26, tillagd skrivning om avvisning av överklagande som inte kommit in i rätt tid
- Sida 27, tillagd text om avskrivning av ärende
- Sida 43, rättelse av period för utbetalning av skatteåterbäring
- Sida 44, tillagd hänvisning till rutiner för hantering av skyddade personuppgifter
- Sida 45, omformulering av mening gällande hembesök
- Sida 46, tillagd punkt om att hembesök är en utredande åtgärd
- Sida 52, förtydligad mening om hur underhållsstöd ska hanteras vid inkomstberäkning
- Sida 53, tillägg och rättelse av punkter gällande inkomster
- Sida 54, tillägg av utdelare av fondmedel
- Sida 55-56, förtydligat stycke om hemmavarande barns inkomster
- Sida 64, rättelse av hänvisning
- Sida 69, tillagt stycke om tak över huvudet-garantin
- Sida 72, ändrat från ”bör” till ”ska” avseende samverkan med Arbetsförmedlingen vid studier med aktivitetsstöd
- Sida 73, tillagt avsnitt gällande studiestartsstöd
- Sida 74, rättelse av benämning på det kommunala aktivitetsansvaret samt struken hänvisning till utbildningsprogram som inte längre finns
- Sida 78-80, anpassning av regelverk för personer utan uppehållstillstånd utifrån rättspraxis
- Sida 84-85, tillagt avsnitt om ”Stockholmsnormen”
- Sida 93, tillägg om att begravningskostnader handläggs på bouppteckningsenheten, socialförvaltningen
- Sida 94, tillagt stycke om att en dom i högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att tillgång till internetuppkoppling i hemmet krävs för att uppnå en skälig levnadsnivå
- Sida 95, tillagd mening om bedömning av rätt till bistånd för fritidsaktiviteter för barn

Därtill har ett antal stavfel rättats i dokumentet. Dessa har inte markerats med spårade ändringar.

Bilagor

1. Reservationer m.m.

2. Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Därutöver anføres följande.

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att individer som har barn men har nekats uppehållstillstånd kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till.

Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att även bistå personer som saknar uppehållstillstånd. Detta tolkas emellertid olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att bevilja ekonomiskt bistånd till personer som nekats uppehållstillstånd. Vi ställer oss ytterst kritiska till att den socialdemokratiskt ledda majoriteten i Stockholm nu väljer Malmös modell som föredöme. Malmö är en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att öppna för att ge ekonomiskt bistånd till personer som har barn men som har nekats uppehållstillstånd är djupt problematiskt och kommer att leda till långtgående konsekvenser.

Det är en felprioritering av den socialdemokratiskt ledda majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris. Socialsekreterare går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som har asylskäl och som har beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas olagligt i Sverige samma rätt till tillgång till samhällsliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste vara tydligt vilka som har och ska ges rätt till vårt gemensamt finansierade välfärdssystem.

Genom att bevilja ekonomiskt bistånd till personer som har fått sin sak prövad i en lång rättsprocess och bedömts sakna asylskäl och därmed nekats uppehållstillstånd, tar Socialdemokraterna aktiva och medvetna steg för att skapa ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomiskt bistånd tvingas de leva gömda. Det är varken en hållbar eller mänsklig situation och inte något som staden bör medverka till. Att bevilja sådana förmåner är också att avsiktligt undergräva rättssamhället, tilliten till vårt välfärdssystem och värdet i det svenska

medborgarskapet. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler: sök asyl och få avslag, men uppbär likafullt rätt till alltifrån skola till försörjningsstöd.

Socialdemokraterna förmår inte ens att tillhandahålla bostäder till alla de personer som beviljats uppehållstillstånd. Att i det läget bereda möjlighet till ekonomiskt bistånd för personer som fått avslag på asylansökan kan inte betecknas som annat än djupt oansvarigt, oavsett hur goda intentionerna än må vara.

Politiskt ledarskap kräver tydliga prioriteringar och emellanåt svåra beslut. Det föreliggande ärendet visar dock på att detta saknas hos den socialdemokratiskt ledda majoriteten.

Det är ingen som riktigt vet hur många personer som lever olovligt i Sverige idag, men gruppen utgörs dels av personer som nekats uppehållstillstånd och som valt att gå under jorden, och dels av personer som aldrig sökt uppehållstillstånd och som antingen kommit hit utan tillstånd eller vars tillstånd gått ut.

Tiotusentals människor befars idag leva illegalt i ett parallellt samhälle i Sverige. Tidigare uppskattningar visar att det redan finns mellan 10 000 och 50 000 personer som saknar uppehållsrätt i Sverige. Migrationsverket beräknar att till Polisen de kommande fem åren överlämna 70 000 fall med personer som ska utvisas. I cirka 50 000 fall rör det sig om personer som avvikit och gått under jorden. I cirka 20 000 fall rör det sig om personer som av annat skäl vägrar medverka till återvändandet. Polisen har samtidigt mycket svårt att verkställa de ärenden som Migrationsverket överlämnat. I föl verkställdes av Polisen endast 3 000–4 000 fall.

De närmaste åren befars därmed uppskattningsvis ytterligare 70 000 personer som nekas uppehållstillstånd i Sverige undvika verkställande av avvisningsbeslut. Det finns alltså risk att över 100 000 människor kommer att försöka leva utanför systemen i Sverige. Det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Enligt socialförvaltningens beräkningar kommer cirka tio procent av det totala antalet personer med utvisningsbeslut att söka sig till storstäderna. Det innebär att det skulle kunna röra sig om mer än 10 000 personer som kommer att uppehålla sig i Stockholm men som saknar rätt att vistas i landet.

Socialdemokraterna borde fokusera stadens sociala insatser på att ge den bästa möjliga starten i Stockholm och Sverige för de människor som har asylskäl och som har beviljats uppehållstillstånd.

Att ge bistånd till barn till personer som saknar uppehållsrätt i Sverige och som har utvisningsbeslut är att tvinga in barnen i en roll som familjeförsörjare och ett utsatt liv i ett skuggsamhälle. Barnen får huvudansvaret för familjens väl och ve. Det är en orimlig börda att lägga på barnens axlar och innebär att man totalt bortser från barnperspektivet och barnens bästa. Det är otillständigt att Socialdemokraterna på så vis gör barn i familjer som i rättsprövning befunnits sakna rätt att vistas i Sverige till brickor i ett spel.

Grunden till etablering är medborgarskap och uppehållsrätt. När dessa förutsättningar saknas hänvisas barnen till ett parallellsamhälle där de saknar trygghet och framtidsutsikter. Det finns bara ett sätt att bryta utanförskapet för de här barnen, och det är att se till att de får komma hem. De ska inte tvingas kvar i social och

ekonomisk otrygghet. Det saknas i det föreliggande ärendet helt uppskattningar på lång sikt. Hur tänker sig Socialdemokraterna att barnens situation ska se ut om fem år? Hur kommer det sig att Socialdemokraterna anser att dessa barn ska leva under omständigheter som vi aldrig skulle acceptera för några andra barn i Sverige?

Barn har rätt att leva i det land där de och deras föräldrar har medborgarskap och uppehållsrätt. Där kan de bygga sig en framtid. Barn har också rätt till social trygghet och den kan inte garanteras i Sverige när de inte har rätt att vistas här efter att i rättsligen ha befunnits sakna asylskäl.

Att ge ekonomiskt bistånd till personer som fått avslag på asylansökan är att inge falska och förhoppningar och därmed försvåra för barnen. Det är att permanenta ett skuggsamhälle och ett liv i utanförskap. Vidare är det en kortsiktig och kontraproduktiv åtgärd som inte löser problemet, utan snarare slår hårdast mot de barn som åtgärden är avsedd att hjälpa.

Ju längre dessa barn lever kvar i ett skuggsamhälle i Sverige, desto mer anknytning får de till landet utan att ändå ha asylskäl. Det försvårar och förlänger processen för att de ska kunna få komma hem till det land där de och deras föräldrar har medborgarskap och till vilket de har en anknytning. Deras framtid och livschanser försenas och görs osäkra. Barnen hänvisas istället till ett rättsosäkert limbo ovärdigt Sverige och Stockholm. Den socialdemokratiskt ledda majoriteten säger med detta förslag nej till barnens långsiktiga möjligheter i livet.

Istället för att ge konstgjord andning och underblåsa en ohållbar situation vill vi ta ansvar för de här barnen på riktigt. Ansvar tas genom att se till barnens bästa på lång sikt och se till att de får komma till det land där de har uppehållsrätt och där de med sina föräldrar kan skapa en framtid. Inte genom att institutionalisera och cementera ett utanförskap och ta ifrån barnens deras trygghet och rättigheter, så som Socialdemokraterna vill göra.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer.

Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv.

Vidare möjliggör de reviderade riktlinjerna införande av prova-på-studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas.

Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslaget om att införa ett system för prova-på-studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara.

När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan det föreliggande förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens

förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individens bästa i åtanke.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut bifalls delvis.
2. Därutöver anfördes följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Vi har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Vi står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Vi vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Avslutningsvis kan vi konstatera att det av de reviderade riktlinjerna framgår att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Det är visserligen lovvärt, men inte tillräckligt. Staden bör utforma den lokala normen så att alla barn kan delta i fritidsaktiviteter.

Vi föreslår att alla barnfamiljer med försörjningsstöd ska kunna ansöka om att avgiften för kulturskola, idrottsförening eller annan regelbunden fritidsverksamhet ska ingå i biståndet.

Det är dessutom anmärkningsvärt att majoriteten under förra mandatperioden, då de var i opposition, rasade mot förslaget om införandet av en fritidspeng, och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Särskilt som den nu i majoritetsställning inför en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvarsvärd medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd antas i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.
2. Tidigare riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd upphör därmed att gälla (dnr 325-576/2013).

Stockholm den 4 oktober 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Åsa Lindhagen

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) enligt följande.

Om jag hade haft yrkanderätt hade jag yrkat att delvis bifalla föredragande borgarrådets förslag till beslut.

Centerpartiet välkomnar de reviderade riktlinjerna för att underlätta arbetet för stadens socialsekreterare. Vi kan inte nog betona att denna yrkesgrupp har bra villkor för att utföra sitt viktiga och kvalificerade arbete. Centerpartiet delar borgarrådets ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som majoriteten har tagit är därför helt rätt.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som antogs under alliansens styre. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen. Detta är förändring vi inte kan ställa oss bakom då det leder till att den utsatta situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse.

Centerpartiet har länge tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande. Men det finns olika vägar att gå för att göra detta.

Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Remissammanställning

Ärendet

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. Syftet med riktlinjerna är likabehandling i staden när det gäller bidragsnivåer, krav på den enskilde och insatser som erbjuds från socialtjänstens sida. Riktlinjerna ska samtidigt ge stöd och vägledning i arbetet.

Nuvarande riktlinjer genomgick en översyn och beslutades av kommunfullmäktige 5 maj 2014. Socialnämnden fick i uppdrag i budget för år 2015 att genomföra en översyn av befintliga riktlinjer. Utgångspunkten i översynen har varit de uppdrag som specificerats i budgeten för år 2015. Översynen har även inneburit att i möjligaste mån ta bort skrivningar som redan framkommer i andra dokument, så som Socialstyrelsens handböcker, och istället göra hänvisningar till berörda dokument.

Nedan ges en kortfattad beskrivning av de genomförda ändringarna.

Ändringar i SoL 4 kapitlet 1 §

Under sommaren 2016 infördes en ändring i socialtjänstlagen (2001:453) SoL, som förtydligar kravet på den enskilde att stå till arbetsmarknadens förfogande. I propositionen till den nya lagen har man även förtydligat vilka skäl som kan vara godtagbara för att inte stå till arbetsmarknadens förfogande. Denna information har lagts till under avsnittet om arbetslösa.

Utländska medborgare

Översynen har inneburit en revidering av avsnittet som berör utländska medborgare. Avsnittet har förtydligats med särskilt fokus på bistånd till papperslösa barn. Avsnittet har även kompletterats med information gällande ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). I korthet innebär förändringen i LMA att vuxna personer utan barn inte längre har rätt till ersättning enligt LMA när de fått beslut om avvisning eller utvisning. Det har även införts en tillfällig lag som innebär att skyddsbehövande inte längre får permanent uppehållstillstånd utan ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på tre år alternativt 13 månader beroende på graden av skyddsbehov. Dessa lagförändringar har förts in i riktlinjerna.

Hemmavarande barn och ungdomar som går i skolan har enligt 4 kap 1a § SoL rätt att behålla en del av inkomster för arbete. Socialstyrelsen har kommit med ett förtydligande att denna beräkning inte gäller ensamkommande flyktingbarn som saknar en förälder med försörjningsplikt. De omfattas istället av 4 kap 1b § SoL, jobbstimulansen. Riktlinjerna har reviderats utifrån detta.

Personer med långvarigt behov av bistånd

En större andel av personerna som uppbär ekonomiskt bistånd har ett långvarigt behov av bistånd. Utgångspunkten har varit Socialstyrelsens definition som avser personer som har fått bistånd minst tio månader under kalenderåret. Handläggningsprocessen skiljer sig inte vid kortvarigt eller långvarigt behov av ekonomiskt bistånd däremot är det av särskild vikt att beakta att deras behov kan se annorlunda ut. Ett eget avsnitt har därför lyfts in gällande personer som har ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd där barnfamiljer i denna situation ska särskilt uppmärksammas.

Rehabiliteringsprocessen

I budgeten för 2015 fick socialnämnden i uppdrag att utveckla arbetet med personer som är sjukskrivna och nollklassade. Inom ramen för det så har ett avsnitt rörande personer som har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom reviderats. En tydligare rehabiliteringsprocess har lyfts in med t.ex. en hänvisning till Försäkringskassan ansökan för samordning av rehabiliteringsinsatser.

Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser

Inom ramen för budgetuppdraget från år 2015 kring barnperspektiv, barnkonsekvensanalyser och att tala med barn startade socialförvaltningen projektet ”Barnperspektiv inom ekonomiskt bistånd”. Projektet pågick under april 2015 till april 2016. Arbetet har genomförts tillsammans med representanter från stadsdelsförvaltningarna och ett stödmaterial ”Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd” har tagits fram. Stöd materialet är tänkt som ett stöd för socialsekreterarna och som ett komplement till det reviderade avsnitt som finns i riktlinjerna. I stöd materialet beskrivs bland annat:

- Hur barnens situation och behov kan kartläggas vid handläggningen av ekonomiskt bistånd
- Vad barnperspektiv innebär inom ekonomiskt bistånd

- Att tala med föräldrarna om barnets situation och behov. En avvägning för när det kan finnas skäl till att tala direkt med barnet.
- En mall för barnkonsekvensanalys
- Dokumentation av barnkonsekvensanalys
- Implementering av arbetet med barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser

Bistånd till fritidsaktiviteter för barn

Fritidspengen för barn som lever i familjer togs bort i januari 2016 och ersatts med en höjning av riksnormen för barn. I riktlinjerna har även ett särskilt avsnitt rörande bistånd till fritidsaktiviteter för barn lyfts in.

Sommarlovspeng

I budgeten för 2016 fick socialnämnden i uppdrag att utreda möjligheten till en sommarlovspeng för barnfamiljer. Förslag till utformning av sommarlovspengen har utarbetats och i budgeten för 2017 har det beslutats om införande av sommarlovspeng. Riktlinjerna kompletteras därför med sommarlovspengen och anvisningar för handläggning av detta.

Bistånd till dator och bredband för barn som går i skolan

Avsnittet rörande bistånd till bredband för barnfamiljer har reviderats och omfattar även bistånd till dator.

Frånvaro från t.ex. jobbtorget

Sedan tidigare har det funnits ett undantag för föräldrar att kunna vara lediga från jobbtorget med sina barn fyra veckor under sommaren. I budgeten för 2016 utökades målgruppen till att gälla alla deltagare på jobbtorget och stadsdelarnas arbetsmarknadsinsatser. Frågan har utretts i samråd med juridiska som bedömt att det står i strid med de grundläggande principerna i socialtjänstlagen om rätten till ekonomiskt bistånd. Det finns ingen rättspraxis som ger stöd för att alla ska ha rätt till ledigt utan rätten till semester regleras mellan arbetsgivare och arbetstagare. Utifrån principen om barnets bästa föreslås däremot att staden behåller undantaget för föräldrar att vara lediga med sina barn.

Studerande

Socialnämnden har haft i uppdrag, tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, att utreda införande av prova-på-studier inom ekonomiskt bistånd.

Utredningen har genomförts utanför översynen av riktlinjerna för ekonomiskt bistånd. Beslut om införande av prova-på-studier under en testperiod om två år har fattats av kommunfullmäktige under våren 2016 och riktlinjerna för prova-på-studier ligger därför utanför riktlinjerna för ekonomiskt bistånd.

Bistånd till hyresdel

Avsnittet rörande hyresdel vid hushållsgemensamkap har tidigare varit uppdelat i olika grupper men har reviderats med utgångspunkt i Socialstyrelsens handbok.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2016 att godkänna förslaget till revidering av riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd samt att överlämna ärendet för vidare beslut till kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Frida Johansson Metso m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Stina Bengtsson (C), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslaget till revidering av riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter, Sociala missionen, Stockholms stadsmission, Svenska kyrkan i Stockholms stift.

Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden har inte inkommit med svar. Stockholms Stadshus AB har avböjt att svara.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret	18
Bromma stadsdelsnämnd	20
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	22
Farsta stadsdelsnämnd	25
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	26
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	29
Kungsholmens stadsdelsnämnd	29
Norrmalms stadsdelsnämnd	31
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	32
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	34
Skärholmens stadsdelsnämnd	34
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	37
Södermalms stadsdelsnämnd	38
Älvsjö stadsdelsnämnd	40
Östermalms stadsdelsnämnd	40
Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor	42
Kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter	43
Sociala missionen	44
Stockholms stadsmission	47
Svenska kyrkan, Stockholms stift	51

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att revideringen av stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd är väl motiverad. Riktlinjerna bedöms skapa förutsättningar för en rättssäker, systematisk och effektiv handläggning av ekonomiskt bistånd, vilket bidrar till måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål 3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva.

Stadsledningskontoret föreslår ett antal ytterligare förändringar i socialnämndens reviderade förslag till riktlinjer. Dessa beskrivs nedan.

Förändringar utifrån dom i Högsta Förvaltningsdomstolen

I socialtjänstlagen 4 kap.1 § (SoL) regleras kommunens skyldigheter att bevilja bistånd. Kommunen kan därutöver välja att bevilja bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL. Beslut om att bevilja bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL är frivilligt för kommunen.

I juni 2017 fastslog Högsta förvaltningsdomstolen i en dom (1527–1529-16) att kommunen inte är skyldig att ge så kallat nödbistånd till personer som får avslag på asylansökan och håller sig undan för att undgå avvisning. Kommunen bedöms därmed inte ha skyldighet att ge bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, inte heller för att undgå en akut nödsituation, till asylsökande eller personer som fått avslag på asylansökan, håller sig undan ett beslut om avvisning eller utvisning och därför inte har någon rätt till bistånd enligt LMA (lagen om mottagande av asylsökande m fl). Kommunen har dock möjlighet att ge sådant bistånd med stöd av 4 kap. 2 § SoL.

Även om personer som omfattas av personkretsen enligt LMA inte har rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL, föreslår stadsledningskontoret att socialtjänsten i Stockholms stad ska kunna bevilja bistånd till dessa personer i akuta situationer. Biståndet ska i så fall beviljas enligt 4 kap 2 § SoL och samma utredningsförfarande ska gälla som för andra sökande. En utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen och en individuell bedömning ska alltid göras. Bistånd ska till exempel kunna beviljas till mat.

Förtydligande av principen om Stockholmsnormen

Nivån på biståndet avgörs till del av den så kallade riksnormen, som beslutas av regeringen inför varje år. Beloppen utgör en miniminivå. Riksnormen ska täcka kostnader för bland annat livsmedel, kläder, fritid, hälsa, hygien och telefon. Traditionellt har Stockholms stad höjt vissa av posterna för barn, för att kompensera för högre kostnadsnivåer i Stockholm jämfört med övriga landet. Denna höjning (Stockholmsnormen) har inneburit en höjning av livsmedelsposten med 5 procent, och lek och fritid med 10 procent för barn och ungdomar.

För att skapa ökad tydlighet föreslår stadsledningskontoret att riktlinjerna kompletteras med principen om Stockholmsnormen.

Förslaget innebär ingen förändring i praktiken, utan är endast ett förtydligande av nuvarande praxis.

Studiestartsstöd och ekonomiskt bistånd

I juli 2017 införde regeringen ersättningsformen studiestartsstöd, som syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är valfritt för kommunerna att använda studiestartsstödet. Deltagande kommuner tilldelas en årlig resursram, och stöd till personer kan sedan beviljas i mån av tillgängliga medel. Stockholms stad har valt att använda studiestartsstödet och har tilldelats medel som beräknas räcka till ca 1 000 personer 2017.

Ersättningsnivån för de studerande är i dagsläget ca 8 500 kr per månad för personer utan barn. Sannolikt kommer inte alla som får stödet att kunna bli självförsörjande genom ersättningen. I dagsläget är huvudregeln att ekonomiskt

bistånd inte beviljas till vuxna studerande. Studiestartsstödet riktar sig dock till en grupp som bedöms ha stort behov av studier för att kunna nå självförsörjning, och många av dem som beviljas stödet har troligtvis ekonomiskt bistånd i utgångspunkten. Stadsledningskontoret bedömer att det ligger i stadens intresse att så många som möjligt börjar studera med hjälp av studiestartsstödet, och anser därför att det bör vara möjligt att bevilja kompletterande ekonomiskt bistånd under vissa förutsättningar. Stadsledningskontoret föreslår därför att riktlinjerna kompletteras med beskrivning av handläggningen av ansökningar om kompletterande ekonomiskt bistånd för studiestartsstuderande

Rättelse av felaktigheter

- Jämställdhetsbonusen inom föräldraförsäkringen avskaffades 2017, men kan fortfarande betalas ut till vårdnadshavare till barn födda 2008-2016. Jämställdhetsbonusen bör därför läggas till i listan över inkomster som reducerar ekonomiskt bistånd (sid 52).
- "Boverket" (sid 63) bör rättas till "Bolagsverket".
- I förslaget (sid 73) nämns kommunens ansvar för ungdomar 16-19 år som inte studerar. Ansvaret ryms numera under begreppet "det kommunala aktivitetsansvaret" istället för "det kommunala uppföljningsansvaret". Formuleringen bör därför ändras.
- I förslaget (sid 73) finns ett avsnitt som rör nyanlända i gymnasieåldern och deras möjlighet att studera på invandrarintroduktion inom det individuella programmet, IVIK. Detta program finns inte längre och nyanlända i gymnasieåldern omfattas idag av den så kallade språkintröduktionen inom gymnasieskolan. Bestämmelsen bör därför utgå.
- Ensamkommande barn nämns felaktigt i stycket om barns inkomster och tillgångar (sid 54). Formuleringen bör därför utgå.

Stadsledningskontoret föreslår att riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd godkänns med de förändringar som föreslås i detta tjänsteutlåtande.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2017 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, samt att justera paragrafen omedelbart.

Reservation anfördes av Jan Tigerström m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Hanna Wistrand (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Kerstin Rossipal (KD) och Ylva Skoogberg (C),

bilaga 1.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd är ett väl genomarbetat och bra dokument. Förvaltningen har bara följande funderingar:

Bromma stadsdelsförvaltning hade önskat att de hänvisningar till Socialstyrelsens föreskrifter och/eller handböcker som lagts in i riktlinjerna också hade varit länkade (i den digitala versionen såklart). På så sätt hade den enskilde handläggaren, som velat ha mer information eller läsa mer om ämnet, enkelt kunnat klicka på länken för att komma till aktuell föreskrift eller handbok på exempelvis Socialstyrelsens hemsida. Detta hade gjort riktlinjerna mer användarvänliga.

På sid 10 i riktlinjerna står det SOSFS 2001:9 – där ska det stå SOSFS 2011:9.

På sid 17 i riktlinjerna står det följande i andra stycket under rubriken Ansökan gällande ofullständig ansökan – ”I vissa fall kan beslut om avslag fattas med hänvisning till att den sökande inte medverkar till att en utredning kan genomföras”. Bromma stadsdelsförvaltning vill bara informera om att Justitieombudsmannen (JO) tagit upp detta med ofullständiga ansökningar i minst två beslut (se JO dnr 4789-2013 och dnr 2130-2015). JO menar att en ansökan även kan avvisas när en ansökan är så ofullständig att den överhuvudtaget inte går att pröva i sak. I utredningen (prop. 1971:30) till den äldre förvaltningslagen (FL) fann man att en enhetlig terminologi i fråga om myndighetsavgöranden behövdes. Man kom fram till att ett ärende avgörs genom tre typer av slutliga beslut (se även Högsta förvaltningsdomstolen, mål nr 1830-12), dessa tre var avgörande i sak, avskrivning och avvisande. I följande riktlinjer borde kanske även denna möjlighet att kunna avvisa ett ärende vid ofullständiga ansökningar framgå.

På sid 24 i riktlinjerna vid stycket som börjar med Vid avslag på försörjningsstöd står det i sista meningen – ”Socialtjänsten ska informera om möjligheten att ansöka om nödprövning”. Bromma stadsdelsförvaltning anser att formuleringen känns överflödigt med hänsyn till texten ovanför. Formuleringen kan även, med hänsyn till rubriken, tolkas som att socialtjänsten alltid vid avslag på försörjningsstöd (oavsett anledning - som t.ex. kan vara normöverskott, ej medverkat till utredningen, vistas ej i kommunen etc) ska informera klienten om att de kan ansöka om nödhjälp. Med hänsyn till det stora antal avslagsbeslut som fattas blir detta ohanterligt om den informationen görs obligatorisk.

På sid 25 i riktlinjerna under rubriken Överklagan står det i första meningen – ”När ett överklagande kommer in ska socialtjänsten först ta ställning till om beslutet inkommit i rätt tid”. Bromma stadsdelsförvaltning skulle önska att man någonstans i detta stycke (eller i denna mening) lade till att om överklagan inte kommit in i rätt tid så ska den avvisas. Ett avvisningsbeslut ska kommuniceras och är även möjlig att

överklaga – på något sätt borde detta framgå (se 21 § FL).

På sid 26 i riktlinjerna under rubriken Avsluta ett ärende står det att om en person inte längre vill få sin ansökan prövad ska det framgå i dokumentationen att socialtjänsten beslutat att avskriva ärendet. Bromma stadsdelsförvaltning skulle önska att denna del förtydligas, ett avskrivningsbeslut ska kommuniceras och är även möjlig att överklaga – på något sätt borde detta framgå (se 21 § FL).

På sid 43 i riktlinjerna gällande avsnittet om skyddade personuppgifter kan det vara lämpligt att länka information om de speciella krav som ställs på förvaring av den typen av akter. Denna information återfinns på intranätet.

På sid 44 i riktlinjerna under rubriken Hembesök anser Bromma stadsdelsförvaltning att det även bör framgå att ett hembesök är en utredande åtgärd som endast kan ske efter att en utredning enligt 11 kap 1 § socialtjänstlagen öppnats. Av förarbetena till socialtjänstlagen (prop. 1979/80:1 sid 400) framgår det att hembesök bör ses som en utredningsåtgärd. Hembesök är därmed ett utredningsmedel vilket innebär att detta bara får göras inom ramen för en utredning, dvs. aldrig innan beslut om utredning tagits. En utredning bör därför inledas i de fall hembesök är påkallat (se bl.a. IVO:s beslut 2014-04-04, dnr 8.5-3489/2014-2). Det kanske även bör framgå att hembesök kan göras vid vräknings-förebyggande insatser, men då behöver mer information finnas om detta (och vilka regler som gäller) för att vägleda handläggarna kring detta förfarande.

På sid 78 i riktlinjerna och under rubriken Asylsökande som ansöker om ekonomiskt bistånd kanske Högsta förvaltningsdomstolens avgörande (dom meddelad i Stockholm 2017-06-05, mål nr 1527-1529-16) även på något sätt borde framgå eller hänvisas till. Högsta förvaltningsdomstolens huvuduppgift är att skapa prejudikat vilket nu har skett gällande just asylsökande som även hade ansökt om ekonomiskt bistånd.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2017 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Gustav Johansson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Peter Backlund m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Claes Karlsson (KD) i enlighet med Moderaternas reservation.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den

14 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att de ändringar som föreslås i huvudsak är bra. De synpunkter förvaltningen har på förslaget och på riktlinjernas utformning anges nedan.

Att ta bort skrivningar som finns i andra styrande dokument, och i stället göra hänvisningar, anser förvaltningen är bra. Det innebär dock att handläggarna måste söka information i flera dokument, vilket kan innebära merarbete. Ett exempel är frågan om vad som är godkända utgifter för hyra. För att få komplett information kring vad som gäller behöver handläggarna känna till vad som står i stadens riktlinjer, i Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd och känna till Försäkringskassans norm för genomsnittshyra.

Riktlinjerna är också mycket omfattande. Utifrån att handläggarna, och cheferna, också behöver ha kunskap om andra styrdokument som reglerar verksamheten ser förvaltningen att det finns fortsatta omfattande behov av återkommande utbildningssatsningar inom området. Personalomsättningen inom ekonomiskt bistånd är också hög i flera stadsdelsförvaltningar vilket ställer höga kvar på cheferna att säkerställa att handläggningen sker i enlighet med styrdokumentet. Det är utifrån det viktigt att Socialförvaltningen fortsätter erbjuda grundutbildningar för handläggning av ekonomiskt bistånd. Det vore värdefullt om alla nyanställda i Stockholms stad kan få gå utbildningen, eftersom riktlinjer kan skilja sig åt mellan kommuner.

Som framgår av avsnittet ”Allmänt om uppdraget”, sidan 6, är socialtjänstens uppgift inom ekonomiskt bistånd att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. På sidan 17, i avsnittet om ”Handlägningsprocessen” framgår vidare att arbetet med ekonomiskt bistånd omfattar två delar; dels att stödja människor i att finna vägar till självförsörjning och dels att pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

Riktlinjerna har enligt förvaltningens mening fokus på att ge stöd i arbetet med att pröva rätten till ekonomiskt bistånd. Utifrån det kan det finnas fördelar med att tidigt i dokumentet tydligare beskriva grunderna för den delen av uppdraget som handlar om att stödja människor i att finna vägar till självförsörjning. Ett förslag är att flytta fram texter såsom de på sidan 20, under avsnittet ”Vägar till självförsörjning” om att grundsynen för det stöd som ska ges ska vara att ”individens förmågor snarare än oförmågor sätts i fokus och präglas av en tro på att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning...” längre fram i dokumentet, såsom till avsnittet ”Allmänt om uppdraget”. Där skulle också exempelvis texten från samma sida ”Och att den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras att söka om sjukersättning.” och en text om att deltidsarbete är bättre än inget arbete, kunna läggas till.

Avsnittet om handläggning av personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom har förtydligats på ett bra sätt och beskrivningen av rehabiliteringsprocessen är bra och viktig att beskriva. En förutsättning för att samordningen av

rehabiliteringsinsatser ska fungera är att samarbetet med Försäkringskassan fungerar och att Försäkringskassan tar över arbetet. Att Försäkringskassan tar över arbetet är i sin tur en förutsättning för att Arbetsförmedlingens ansvar för arbetsinriktad rehabilitering blir aktualiserat.

En svårighet som förvaltningen har uppmärksammat i arbetet med samordning av rehabiliteringsinsatser är att personen det gäller inte får bedömas ha någon arbetsförmåga samtidigt som målet för samordningen inte får vara att söka sjukersättning, då avslås ansökan om samordning av rehabiliteringsinsatser. En annan svårighet är att de arbetsförmågebedömningar som görs av Jobbtorg kan underkännas av Försäkringskassan. I realiteten kommer ärenden sällan till Arbetsförmedlingens ansvar för arbetsinriktad rehabilitering för arbetssökande.

Förvaltningens uppfattning är att riktlinjerna behöver kompletteras med en beskrivning av stöd i arbetet med personer med sociala och/eller medicinska problem, det vill säga personer som inte har rätt till sjukpenning/som inte är sjukskrivna. Enligt förvaltningens erfarenhet är den gruppen lika stor som gruppen personer som är sjukskrivna. Det handlar om personer som saknar sjukdomsinsikt, som är samsjukliga, har missbruksproblem eller andra problem. I de ärendena är samverkan internt och externt mycket viktigt och det kan behövas omfattande motiverande arbete och socialt förändringsarbete för att nå en utveckling. Förvaltningen har under flera år arbetat med utveckling av "Globenmodellen", med stöd i både handlägningsprocessen och det sociala förändringsarbetet. I staden pågår arbete, med stöd av Socialförvaltningen, med att implementera "Globenmodellen" i flera stadsdelsförvaltningar. Utifrån det torde modellen vara så vedertagen att den kan tas in i riktlinjerna. Beskrivning av modellen bifogas som bilaga.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att tidigt göra förändringsplaner. Förvaltningens erfarenhet är att förändringsplanerna behöver utvidgas till att även omfatta samverkan.

Att rättigheten för skolungdomar att behålla en del av inkomsten för arbete inte omfattar ensamkommande flyktingbarn, utan att de i stället omfattas av jobbstimulansen, är förvaltningen tveksam till. Enligt förvaltningens kalkyl kan bestämmelsen gynna de ensamkommande som arbetar mycket och missgynna de ensamkommande som arbetar lite, i förhållande till andra skolungdomar. Det kan enligt förvaltningens mening finnas anledning att överväga att i stället låta ensamkommande flyktingbarn behålla inkomsten på samma sätt som andra skolungdomar får.

Flera av de ändringar och förtydliganden som föreslås har ett tydligt perspektiv på barnens situation, såsom sommarlovspeng, avsnittet om fritidsaktiviteter för barn, bistånd till dator och möjligheten för föräldrar att ta ledigt från jobbtorget under sommaren. Förvaltningen tycker att de förslagen är bra. Samtidigt förtydligas kraven på barnperspektivet genom stödmaterialet "Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd". Det är viktigt och bra med en ökad medvetenhet om hur barnens situation påverkas av att föräldrarna under längre perioder saknar egen försörjning och lever på ekonomiskt bistånd. Det kan vara ett led i det motiverande arbetet för att

föräldrarna ska komma ut i egen försörjning. Enligt förvaltningens bedömning behöver punkten om barnperspektivet, som handlar om att tala med föräldrarna om barnets situation och behov, utifrån en avvägning för när det kan finnas skäl att tala direkt med barnet, förtydligas. Förvaltningens uppfattning är att det inte är lämpligt att prata med barn i denna typ av situationer och behöver mer vägledning i hur texten ska tolkas.

När det gäller förtydligandena om papperslösa barns rätt till bistånd tycker förvaltningen att det finns anledning att fundera på hur det i realiteten kommer att fungera. Innebörden av bestämmelsen är att barn kan ha rätt till skälig levnadsnivå och att bistånd även kan beviljas till en rimlig hyreskostnad, som utgår från barnets behov. Föräldrarna kan däremot enbart beviljas nödhjälp. Eftersom det inte går att vare sig styra pengarna direkt till barnet eller säkerställa att den skäliga levnadsnivån går oavkortat till barnet blir resultatet i realiteten att papperslösa barnfamiljer kan få ersättning som ungefär motsvarar reducerat försörjningsstöd.

Förvaltningen vill understryka att det ur ett jämställdhetsperspektiv är viktigt att kvinnor erbjuds stöd och insatser i lika stor utsträckning som män och att det stöd som ges ska leda till lika goda resultat för kvinnor och män. I den mån det framkommer att inte lika bra resultat uppnås för kvinnor och män, med nuvarande arbetsmarknadsinsatser och att stöd inte erbjuds/ges till kvinnor och män i lika stor omfattning, finns det behov av en översyn och eventuellt utveckling av insatserna.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Peter Öberg (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Malena Liedholm Ndounou (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Lars Hultkvist (KD), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till revideringen och anser genomgående att det är bra med de hänvisningar till vidare läsning som förekommer i texten. Det ger en bra möjlighet att fördjupa sig om man så önskar. Avsnittet om tillgänglighet och bemötande är väldigt angeläget. Likaså är förvaltningen positiv till texten om barnperspektivet, det kommer underlätta det fortsatta arbetet och ger en tydlig signal

om hur viktigt detta arbete är.

Gällande avsnittet om våld i nära relationer är det bra att man utvecklat definitionen och beskrivit olika typer av våld. Det är hjälpsam läsning för den som är ny i arbetet. Det samma gäller det utvecklade avsnittet om prostitution.

Förvaltningen har även några frågor. På listan över ersättningar som helt reducerar biståndet finns inte jämställdhetsbonusen med – frågan är om inte den räknas som inkomst. Vid Barns inkomster och tillgångar (sida 54) undrar förvaltningen om man inte längre har en fastställd summa om 15 procent av basbeloppet, om det, med den föreslagna revideringen, är acceptabelt att ha ett obegränsat belopp sparat. Gällande hemutrustning (sida 94) och spädbarnsutrustning (sida 99) undrar förvaltningen varför de tidigare beräkningarna har tagits bort och maxbelopp därmed saknas.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2017 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, samt att paragrafen justeras omedelbart.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till de reviderade riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd. Det är förvaltningens uppfattning att riktlinjernas disposition är tydlig och därmed användarvänlig vad gäller att fungera som praktiskt stöd för handläggningen av ekonomiskt bistånd. Riktlinjerna ger en god förståelse för vad det grundläggande arbetet med ekonomiskt bistånd innebär både vad det gäller förändringsarbete med personer som uppbär ekonomiskt bistånd och vägledning kring beslutsfattande gällande ansökningar om ekonomiskt bistånd. Vidare anser förvaltningen att det är mycket positivt att riktlinjerna löpande hänvisar till andra styrdokument såsom socialstyrelsens föreskrifter och handböcker. Riktlinjerna redogör inledningsvis vilka av stadens övriga styrdokument och riktlinjer som påverkar arbetet med ekonomiskt bistånd. Förvaltningen anser att även Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning bör nämnas i detta sammanhang.

Förvaltningen har kommentarer till följande avsnitt i riktlinjerna:

Kompetenskrav

Förvaltningen ställer sig frågande till att krav på socialsekreterarnas kompetens beskrivs i riktlinjerna. Kompetenskrav är en viktig fråga men som enligt förvaltningens mening med fördel skulle kunna lyftas i annan typ av styrdokument. Riktlinjerna syftar till att vara vägledande i handläggningen av ekonomiskt bistånd och att i riktlinjerna beskriva krav på handläggarnas kompetens kring till exempel prostitution och våld i nära relation kan eventuellt ge utrymme för att klienter

ifrågasätter socialsekreterares kompetens och hävdar sin rätt att byta socialsekreterare.

Beslut som löper över flera månader

Förvaltningen ser svårigheter med att fatta gynnande beslut som sträcker sig över flera månader då detta i vissa fall kan vara oförenligt med socialtjänstlagen och den månatliga prövning som görs om rätten till försörjningsstöd. Förvaltningen har främst sett problem med beslut gällande omfattande och kostsamma tandvårdsbehandlingar som sträcker sig över flera månader. Förvaltningen anser att det ur riktlinjerna bör framgå att som alternativ till en omprövningsklausul för ett gynnande beslut över flera månader ska socialtjänsten kunna undersöka möjligheten till att muntligt godkänna ett kostnadsförslag utan att fatta ett gynnande beslut för hela kostnaden och istället löpande fatta beslut om kostnader för genomförda delar av behandlingen. På detta sätt tydliggörs för den sökande att ekonomiskt bistånd är en tillfällig lösning som prövas månatligen.

Barnperspektivet

Förvaltningen är positiv till det reviderade avsnittet om barnperspektivet och barnkonsekvensanalyser och bedömer att riktlinjerna kommer att vara ett användbart stöd i det praktiska arbetet för handläggningen. Förvaltningen vill poängtera vikten av att föräldrar med ekonomiskt bistånd informeras om normens storlek vad gäller barnens kostnader för att så långt det är möjligt säkerställa att de delar i biståndet som avser barnens behov avsätts till ändamålet.

Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

Förvaltningen anser att det är mycket bra med en tydlig beskrivning av hur rehabiliteringsprocessen för sjukskrivna personer ska handläggas samt att det tydliggörs kring vikten av samverkansmöten med Försäkringskassan. Vidare anser förvaltningen att det är positivt att riktlinjerna tydliggör arbetssättet när personer får avslag på ersättning från Försäkringskassan.

Studerande

Ur riktlinjerna framgår det att i familjer med två vuxna som saknar arbete där den ena studerar och den andra uppfyller förutsättningarna för ekonomiskt bistånd, kan familjen beviljas ekonomiskt bistånd. Förvaltningen anser dock att det är lämpligt att det görs en bedömning om den studerande snabbt kan komma ut i arbete och på så sätt kan tillgodose behovet av försörjning för familjen. En bedömning av möjligheterna för den studerande att komma ut i arbete är förenligt med lagstiftningens intention vad gäller dels kravet att den enskilde ska använda alla de möjligheter som finns för att själv klara sin försörjning innan rätten till bistånd träder in och dels de regler som finns kring sammanboendes försörjningsplikt gentemot varandra när det gäller ansökningar om ekonomiskt bistånd.

Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar

Riktlinjerna beskriver att personer som fyllt 18 år och som studerar på gymnasium men saknar föräldrar med försörjningsansvar, t ex ensamkommande flyktingbarn, kan beviljas bistånd till sitt uppehälle. Förvaltningen menar att detta kan innebära att behoven hos ungdomar som är i liknande situation, oavsett om de är placerade med anledning av att de är ensamkommande eller av andra skäl, handläggs på olika sätt. Förvaltningen resonerar kring huruvida det är lämpligt att introducera försörjningsstöd för dessa ungdomar då det å ena sidan kan bidra till fortsatt bidragsberoende. Å andra sidan är det av stor vikt att dessa ungdomar så långt det är möjligt får sina behov tillgodosedda likt andra barn och ungdomar, vilket eventuellt säkerställs genom att ungdomen kan ansöka om bistånd för olika ändamål i enlighet med riktlinjerna i övrigt. Förvaltningen anser vidare att en likställig handläggning av denna målgrupp kan äventyras då otydligheten i riktlinjerna ger utrymme för skilda tolkningar och därmed varierande hantering både mellan stadsdelsförvaltningar och inom respektive stadsdelsförvaltning dels på gruppnivå och dels på en individuell nivå.

Personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige

Sedan länge har praxis inom socialtjänsten i Stockholm varit att ge akut nödhjälp vid behov till familjer och enskilda som saknar uppehållstillstånd eller uppehållsrätt. Biståndet har begränsats till att man beviljat matpengar eller matrekvisitioner eller liknande för korta perioder för att undvika att akut nöd uppstår.

Förvaltningen upplever att det finns flera svårigheter med handläggningen av bistånd till personer som är papperslösa. Rutinmässiga kontroller och grundläggande utredning om rätten till bistånd är komplicerat när det gäller tillhörighetsfrågan, familjeförhållanden samt ekonomiska förhållanden. Komplexiteten i utredningen av rätten till bistånd för denna grupp riskerar att bidra till att rättssäkerheten blir lidande.

I förslaget till reviderade riktlinjer framgår att barnen kan beviljas bistånd till skälig levnadsnivå medan föräldrarna fortsatt endast kan beviljas nödhjälp. Förvaltningen anser att det är rimligt att barnperspektivet förstärks även för denna målgrupp i enlighet med barnkonventionen och socialtjänstlagen, men ser också att det ställer förändrade krav på socialtjänstens utredningsarbete. Utifrån hur förslaget till riktlinjer är utformat krävs noggranna utredningar av hur barnens behov ser ut i papperslösa familjer och hur det bäst kan tillgodoses. Detta är ett grannlaga arbete som troligen kommer att engagera både handläggare inom ekonomiskt bistånd och barn- och ungdomsenheten.

När möjligheten att få mer bistånd utöver nödhjälp finns, ökar troligen incitamenten hos de papperslösa att söka bistånd. Det är svårt att bedöma hur många papperslösa familjer som vistas i eller är bosatta i stadsdelen. Förvaltningen kan därför inte göra någon uppskattning av vare sig kostnader eller ärendeantal men kommer noga att följa utvecklingen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2017 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Bo Arkelsten m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Bertil Pelland (C) och Carina Franke (KD) i enlighet med reservationen från Moderaterna.

Ersättaryttrande gjordes av Carina Franke (KD), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till den revidering som gjorts av riktlinjerna för ekonomiskt bistånd. Det är också bra med de hänvisningar som gjorts till Socialstyrelsens föreskrifter och handböcker för vidare läsning. Riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd utgör ett bra stöd för socialsekreterare och arbetsledning i det dagliga arbetet.

Det är positivt med de avsnitt och förtydliganden som gjorts när det gäller barnperspektivet och barnkonsekvensanalyser i handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen vill särskilt lyfta fram behovet av att riktlinjerna är tydliga och uppdaterade när det gäller handläggning av ekonomiskt bistånd för utländska medborgare när det gäller kommunen respektive statens ansvar.

För att säkerställa att socialsekreterare och arbetsledning har god kunskap om riktlinjerna är det av stor betydelse att socialförvaltningen fortlöpande erbjuder utbildning till stadsdelsförvaltningarna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Joel Laurén m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Maria Johansson m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Kristin Jacobsson (C), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget om reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd samt kommunstyrelsens kommentarer.

I förslaget beskrivs att översynen har inneburit att skrivningar som redan framkommer i andra dokument, så som Socialstyrelsens handböcker har tagits bort och hänvisningar istället gjorts till berörda dokument. Detta ställer större krav på den enskilde handläggaren och tydliggör att introduktionen vid nyanställning på varje förvaltning måste vara väl utarbetad och grundlig.

Nedan följer förvaltningens kommentarer med sidhänvisning till riktlinjerna.

I stycket om avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd saknar förvaltningen förslag på avslagsmotiveringar (s. 22).

På nästa sida beskrivs nödprövning, där anser förvaltningen att det är viktigt att redan i första stycket beskriva att nödprövning är något som kan göras när det finns behov av det. I nuvarande text kan det lätt tolkas som att det ska göras automatiskt vid en ansökan (s. 23).

I riktlinjerna beskrivs gällande övrigt reducerat försörjning att om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att biståndet inte används till avsett ändamål, kan försörjningsstödet reduceras med kostnaderna för detta. Vidare beskrivs att till personer där socialtjänsten är förvissade om att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan matrekvisition vara lämpligt bistånd. Denna möjlighet ska tillämpas restriktivt och i yttersta undantagsfall och det är viktigt att det inte leder till att socialtjänstsekretessen till skydd för den enskilde bryts.

Här anser förvaltningen att det kan vara bra att göra en översyn av hur stadens alla förvaltningar arbetar och vilka bedömningar som görs för att se till att alla har ett gemensamt tillvägagångssätt. I dagsläget använder alla förvaltningar exempelvis olika utbetalningssätt. Som riktlinjerna beskriver är det centralt att insatsen inte leder till att socialtjänstsekretessen till skydd för en enskilde bryts (s. 25).

I riktlinjerna listas flera förslag på uppgifter som ska inhämtas, bland annat att skatteåterbäringen ska redovisas i juni-september. Här vill förvaltningen göra ett tillägg om att det sedan 2017 är möjligt att få skatteåterbäringen utbetalad redan i början av april om den enskilde har en digital brevlåda (s. 42).

Förvaltningen är mycket positiv till att texten om hembesök i samband med flytt från en stadsdel till en annan har förtydligats och att det framgår att hembesöket ska göras av den mottagande förvaltningen (s. 44).

Barns inkomster och tillgångar behöver även utredas regelbundet skrivs det i

texten. Förvaltningen önskar ett förtydligande, hur ofta är regelbundet, detta för att uppnå en rättssäker handlägningsprocess och likställighet över staden (s. 50).

Personer som är inskrivna i kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård kan vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. I tidigare riktlinjer framgick att det i vissa fall gick att bevilja max sex månaders hyra och vid längre straff ska bostaden hyras ut. Förvaltningen önskar ett förtydligande även i dessa riktlinjer gällande tidsaspekten för att säkerställa likställighet över staden. Vidare önskar förvaltningen information om vilka uppgifter som ska redovisas av den enskilde om denne ansöker om bistånd efter ett avtjänat straff (s. 63).

I riktlinjerna beskrivs att bistånd kan beviljas till skälig kostnad till internetuppkoppling för barnfamiljer för att barnen ska kunna delta i skolarbetet. En ny dom gällande detta kom i maj 2017. Högsta förvaltningsdomstolen (mål nr 1893-1895-16) kom fram till att internet i hemmet nästan alltid behövs för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Bistånd till internet i hemmet kan inte ges som försörjningsstöd men i stället som ett bistånd för den enskildes livsföring i övrigt. Det krävs dock en individuell bedömning i varje enskilt fall, och då måste sökandens övriga tillgångar räknas in (s.92).

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Maria Karlman Noleryd (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Annette Hultåker (KD), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget. Många av förändringarna är kända sedan tidigare och rutinerna har länge varit praxis. I vissa delar behöver dock riktlinjerna förtydligas så att de fungerar som ett bra stöd i socialsekreterarnas arbete och bedömningar samt att stadsdelsnämnderna fattar rättssäkra och likartade beslut.

Det konstateras att socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn, i synnerhet barn som tillhör utsatta grupper. Om det finns barn i hushållet ska detta särskilt beaktas, en barnkonsekvensanalys göras och utifrån socialtjänstlagens samlade verktyg ska staden initiera de insatser som är bäst för barnets långsiktiga behov. Barn ska, i de fall det bedöms lämpligt utifrån barnkonsekvensanalysen, kunna beviljas bistånd till en skälig

levnadsnivå. Utifrån principen om barnets bästa kan det innebära att barn beviljas bistånd medan deras föräldrar enbart kan beviljas nödhjälp. Förvaltningen vill framhålla att det finns en osäkerhet kring tredjelandsmedborgare (papperslösas) rätt till bistånd (sidan 78) då de vistas illegalt i landet och att detta kan leda till ett stort antal olika tolkningar. Det är därför viktigt att riktlinjerna förtydligar den faktiska innebörden av detta så att riktlinjerna om bistånd för personer utan uppehålls-tillstånd, barn såväl som vuxna, kan tillämpas på ett likartat sätt av stadens olika stadsdelsnämnder.

Förvaltningen anser att eventuella konsekvenser av att bevilja ekonomiskt bistånd till tredjelandsmedborgares (papperslösas) barn, bör utredas innan beslut om ovanstående tas, genom att exempelvis inhämta erfarenheter från Göteborg och Malmö. Förslaget kan innebära ekonomiska konsekvenser för stadsdelsnämnderna beroende på hur riktlinjerna tolkas och därför önskar förvaltningen ett förtydligande kring hur de ska tillämpas gällande papperslösa.

I riktlinjerna framgår det att eftersom det ekonomiska biståndet till barnet också kommer att beröra vårdnadshavaren ska socialtjänstens ställa krav på aktivitet som syftar till att det ekonomiska biståndet ska upphöra. Förvaltningen önskar förtydligande av vilka aktiviteter som kan avses. Detta eftersom det gäller krav på vuxna personer som vistas illegalt i landet och som därför saknas arbetstillstånd.

Av riktlinjerna (sidan 25) framgår att när socialtjänsten är förvissad om att det beviljade ekonomiska biståndet inte går till rätt ändamål kan matrekvisition vara ett lämpligt bistånd. Förvaltningen menar att staden bör se över hur stadsdelsförvaltningarna handhar olika utbetalningssätt. Att möjliggöra inköp med ett kort, som många andra konsumenter gör, kan förhindra att klienterna känner sig utpekade.

Förvaltningen ser positivt på bruket av årshjul för kontroller samt tillgängligt stödmaterial (sidan 42), men vill samtidigt framhålla att det omfattande regelverket kräver en ansevärd skolning av de handläggare som är nya i arbetet.

Riktlinjerna vid återkrav beskrivs i avsnittet Återkrav enligt socialtjänstlagen (sidan 27). Förvaltningen saknar riktlinjer för de fall då återkrav ska ställas till Försäkringskassan.

Förvaltningen vill upplysa om att det i riktlinjerna (sidan 42) står att skatteåterbäring utbetalas under perioden juni till september, men då möjligheten att med digital myndighetsbrevlåda få skatteåterbäringen redan före sommaren bör detta framgå av riktlinjerna.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande, samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Benjamin Dousa m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Amela de la Cruz (L), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att bestämmelsen om utbildning för nyanlända i gymnasieåldern ska tas bort, eftersom utbildningen inte finns kvar. Däremot anser förvaltningen att det framgår i riktlinjerna vilka som omfattas av bestämmelsen om ekonomiskt bistånd till papperslösa barn och att en ytterligare definition därför inte är nödvändig. Förvaltningen anser dock att förslaget att göra en utvärdering av ekonomiska konsekvenser samt eventuell påverkan av arbetsbörda för handläggare efter förändringen är bra. Härutöver förutsätter förvaltningen att hänsyn tagits till domslut i Högsta Förvaltningsdomstolen Mål 1527-1529-16 där Högsta Förvaltningsdomstolens bedömning och beslut att avslå överklagan anses gå helt emot det som beskrivs i de nya riktlinjerna om papperslösas rätt till bistånd.

I avsnittet som avser arbetslösa (sidan 59) behöver begreppet överhängande familjeangelägenheter klargöras.

I avsnittet om personer med långvarigt behov av bistånd (sidan 69) behövs en tydligare definition av vad som ska bedömas vara regelbundet i ska-kravet regelbundna besök. Förvaltningen föreslår även att en utvärdering görs av hur arbetsbördan för handläggare påverkas av denna förändring. Det behövs även ett tillägg om att barnfamiljer som saknar nätverk bör prioriteras vid beslut att bevilja bistånd enligt denna punkt.

Arbetsmarknadsförvaltningen anordnar långa utbildningar (36-52 veckor) för de som omfattas av insatsen Jobbtorg. Dessa är inte berättigade till statliga studiemedel, men kan ibland ha rätt till aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen. I avsnittet om studerande (sidan 70) behöver det förtydligas när man har rätt till ekonomiskt bistånd vid sådana utbildningar.

I avsnittet Studier med aktivitetsstöd (sidan 71) vill förvaltningen framföra att samråd med Arbetsförmedlingen alltid ska ske, varför formuleringen i denna punkt behöver ändras till ska istället för bör. Detta styrks av att det är Arbetsförmedlingen, inte socialtjänsten, som har vetskap om syftet med studierna och kan bedöma möjligheterna till att studierna i framtiden leder till arbete.

Det behöver tydliggöras att utgångspunkten är att vuxna personer har en förmåga att hitta lösningar på sin ekonomiska situation då de äger bostadsrätt, villa, fastighet eller tomt. De undantagsfall som beskrivs (sidan 85) gäller bara då det gjorts en individuell bedömning att personen bedöms sakna egen förmåga att omsätta tillgångarna och är i behov av kortvarigt ekonomiskt stöd av socialtjänsten. Detta behöver framgå av formuleringen.

Riktlinjerna beskriver att, när det gäller barnfamiljer, ska utgångspunkten vid

bedömningen om de ska beviljas bistånd till dator vara vilka möjligheter de har att spara för att själva finansiera detta (sidan 92). Om formuleringen ska finnas kvar behöver det förtydligas hur olika personer med samma norm har olika möjligheter att spara till detta själva. Detta kan skapa en konflikt utifrån att försörjningsstöd inte ska möjliggöra ett sparande.

Ett förtydligande av detta ses som viktigt då det framkommit att denna riktlinje tolkas olika inom de olika stadsdelsförvaltningarna.

I Stockholms stads budget betonas att det ska göras generösa bedömningar i beslut som berör barn. I punkten om fritidsaktiviteter för barn (sidan 93) hänvisas dock till Socialstyrelsens handbok som förvaltningen anser inte har samma fokus på generösa bedömningar. Detta förstärks av att punkten som sådan är vagt formulerad och ger alltför stort utrymme för egen tolkning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Jessica Sjönell (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Gunnar Caperius (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Jonathan Lindgren (KD), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt att de nuvarande riktlinjerna revideras och att nämnda förtydliganden görs. Återkommande översyn är nödvändigt eftersom lagstiftning och samhällets funktioner är i ständig utveckling, vilket påverkar verksamhetsområdet.

Förvaltningens bedömning är att de reviderade riktlinjerna till viss del medför ökade kostnader och ökad arbetsbelastning bl.a. för sommarpeng, fritidsaktiviteter för barn samt papperslösas barn.

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget till nya reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden lämnar svar på remissen enligt detta tjänsteutlåtande.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar, samt att därutöver anföra följande.

Beträffande tidsgräns för förändringsplan så framgår det på sidan 3 i förvaltningens synpunkter och förslag att förvaltningen ställer sig tveksam till en tidsgräns på två månader från en första kontakt till att upprätta en förändringsplan. Man motiverar det med att det kan bli svårt för socialsekreterarna att hålla det och föreslår att ingen tidsgräns fastslås.

Vi anser att det är bra med en målformulering att förhålla sig till och anser därför, att utredningens förslag till riktlinjer beträffande förändringsplaner på sidan 20 och 21 i utredningen om att planen bör vara upprättad inom två månader från första kontakt ska kvarstå.

Reservation anfördes av Elisabeth Johson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Jan Jönsson m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Erik Sihlberg (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Anton Roos (KD), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser mycket positivt på den förändrade dispositionen avseende införandet av hänvisningar. Detta underlättar möjlighet till fördjupning i enskilda frågor. Vidare framhåller förvaltningen värdet av avsnitten om tillgänglighet, bemötande och barnperspektivet. Det senare medför att vikten av barnperspektivet framhålls och ständigt är närvarande i det dagliga arbetet.

Nedan följer mer detaljerade reflektioner kring avsnitt i riktlinjerna.

Förvaltningen uppskattar avsnittet om våld i nära relationer där både definitioner och olika typer av våld behandlas. Förvaltningen tror att detta är hjälpsamt särskilt för medarbetare som är nya i yrket med begränsad kunskap om ämnet våld i nära relation och uppfattar att avsnittet ger tydlig vägledning. Även det efterföljande avsnittet om prostitution upplevs som informativt och välgrundat.

Förvaltningen ställer sig tveksam till att det ska sättas en tidsgräns på två månader från en första kontakt till att en förändringsplan ska vara upprättad. En fastslagen tid kan bli svårt för socialsekreterarna att hålla och förvaltningen föreslår att ingen fast tidsram fastslås. Förvaltningen är fundersam kring det ganska omfattande avsnittet kring ersättningstalan och uppfattar att avsnittet i högre grad hör hemma i handboken

för FUT-utredare, att ordinarie medarbetare inom ekonomiskt bistånd snarare kan bli förvirrade av informationen.

I kapitel 3, andra avsnittet, sista stycket önskar förvaltningen en än tydligare formulering till ”Informationsgenomgång och undertecknande av bekräftelse på mottagen information bör upprepas minst en gång om året vid fortsatt behov av ekonomiskt bistånd”. Denna rutin finns inte i dagsläget men förvaltningen ser mycket positivt på att den införs.

Förvaltningen föreslår att första stycket under avsnittet om hembesök omformuleras till följande ”Syftet med ett hembesök kan vara att utreda om den sökande har en rimlig hyreskostnad i förhållande till sitt boende, om den sökande bor på angiven adress, om den sökande har tillgång till lägenheten samt hur hushållssammansättningen ser ut”. Förvaltningen ställer sig också frågande till om det verkligen är praktiskt genomförbart att hembesök ska genomföras vid överföring från en stadsdel till en annan innan första hyran beviljas.

Vidare under avsnittet om kontoutdrag/kontoöversikt och årsbesked så föreslås en delvis annan ordning där den enskilde lämnar kontoöversikt, inte årsbesked vid nybesök, att årsbesked begärs in en gång/år förslagsvis i januari och att den enskilde därefter inkommer med kontoöversikt med viss regelbundenhet men minst två gånger/år.

Under avsnittet kring inkomstberäkning så önskar förvaltningen en tydligare skrivning avseende ”Om en av parterna i ett sammanboende har inkomst och är underhållsskyldig för barn sedan tidigare ska fastställt underhållsstöd räknas bort från gemensamt disponibel inkomst innan ekonomisk behovsprövning sker”. Formuleringen uppfattas som svårgenomtränglig och det skulle vara bra om den förtydligas.

I den lista som redogörs över inkomster som i sin helhet reducerar ekonomiskt bistånd saknar förvaltningen jämställdhetsbonusen och anser att den bör läggas till.

Under avsnittet om överskjutande inkomster från tidigare månader rekommenderar förvaltningen att en kortare formulering förs in som kompletterar hänvisningen vidare, tex ”Huvudprincipen är att inkomster som överstiger hushållets behov enligt norm den ena månaden överförs som inkomst till nästkommande månad”. Förvaltningen uppfattar att riktlinjerna ska bidra till att lätt och snabbt ge svar i frågor som uppstår och att formuleringen skulle bidra till det.

Under avsnittet om barns inkomster och tillgångar finns inte längre en fastställd nivå om 15% av basbeloppet. Om det inte finns en fastställd nivå skulle det medföra att sparandet kan vara obegränsat.

Förvaltningen misstänker en felskrivning under avsnittet om företagare, sista stycket, och tänker att det sannolikt är Bolagsverket och inte Boverket som bör anges.

När det gäller insatsen Bostad Först undrar förvaltningen varför denna beskrivs så ingående under avsnittet om personer med missbruksproblem. I Skärholmens förvaltning ingår mycket få individer i Bostad Först och om det är fallet även i andra stadsdelar så uppfattar förvaltningen att insatsen kan beskrivas lite mindre ingående då många andra insatser är mer frekvent förekommande.

Förvaltningen föreslår att ordet oftast tas bort i formuleringen ”I arbetet med personer med svår psykisk ohälsa är det oftast nödvändigt att samverka”. Förvaltningens erfarenhet är att samverkan är en förutsättning vad gäller arbetet kring personer med psykisk ohälsa. I avsnittet kring ungdomar under 21 år som inte går i skolan står om IVIK, förvaltningens uppfattning är att detta namn har bytts till introduktionsprogram.

Förvaltningen vill skicka med ett önskemål om ytterligare förtydligande under avsnittet om personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige. Stycke fem inleds med meningen ”Eftersom biståndet i denna del också kommer beröra vårdnadshavaren ska socialtjänsten ställa krav på aktivitet syftande till att behovet av ekonomiskt bistånd kan upphöra”.

Under avsnittet om hyresrätt finns formuleringen ”Högsta godtagbara hyresnivå enligt Försäkringskassans norm får dock inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga”. Förvaltningen önskar exemplifiering på synnerliga skäl.

Under avsnittet om begravningskostnader föreslår förvaltningen att det förtydligas att handläggning kring detta sker på boutredningsenheten på Socialförvaltningen.

I avsnittet om dator och internetuppkoppling gällande övriga biståndsansökande så hänvisas till Socialstyrelsens handbok. Förvaltningens tolkning efter att ha läst handboken är att även övriga biståndssökande kan beviljas denna kostnad. Om tolkning är korrekt föreslår förvaltningen att detta framgår av riktlinjerna istället för nuvarande skrivning där det hänvisas till handboken.

Vad gäller avsnittet om hemutrustning så är förvaltningen frågande till att de beräkningar som tidigare förekommit tagits bort. Ska detta tolkas som att det nu inte finns riktlinjer kring denna kostnad?

Även under avsnittet kring spädbarnsutrustning har beräkningarna tagits bort vilket ger ett mycket vitt tolkningsutrymme kring kostnader.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, samt att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Ole-Jörgen Persson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Porseby (L), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att en uppdatering av riktlinjerna sker eftersom detta

förenklar implementeringen av förändringar i lag och rättspraxis i verksamheten samt säkerställer likabehandling i staden.

Förvaltningen anser att det är bra att hänvisningar till bland annat Socialstyrelsens handböcker arbetas in. Detta innebär troligtvis en ökad kunskap och användning hos personalen av dessa dokument. Förvaltningen vill dock tillägga att användningen av hänvisningar kan försvåra arbetet med introduktion av nyanställda på de arbetsplatser där det råder stor rörlighet bland personal.

Avseende tillägget i riktlinjerna av undantag på kraven på att stå till arbetsmarknadens förfogande (sidan 59) anser förvaltningen att skrivningen är för detaljerad med anledning av socialtjänstlagens krav på individuella bedömningar.

Förvaltningen delar kommunstyrelsens tankar om att det råder osäkerhet kring hur behoven ser ut och därmed hur stora kostnaderna för de papperslösa kan bli i och med de föreslagna ändringarna. Inte minst med tanke på svårigheterna med att ställa och följa upp krav på aktivitet för papperslösa vuxna. Förvaltningen önskar att staden följer kostnaderna för papperslösa för att säkerställa att särskilt ytterstadsdelarna inte får ökade kostnader.

Avseende rehabiliteringsprocessen så anser förvaltningen att processen är ett bra stöd för arbetet med denna målgrupp. Förvaltningen vill dock påpeka att det kommer att innebära ett utökat krav på socialsekreterarna som redan i dag har en ansträngd arbetssituation. Förvaltningen önskar att staden följer kostnaderna för papperslösa samt samverkar med försäkringskassan för att säkerställa att samordning av rehabiliteringsinsatser för sjukskrivna sker. Förvaltningen önskar en modell liknande samordnad individuell plan (SIP) där berörda myndigheter tillsammans med den enskilde samverkar för att samordna insatser.

Förvaltningen är positiv till att stöd i handläggningen av bistånd för barn gällande exempelvis sommarlovspeng, fritidsaktiviteter och dator och internet samt att verktyg som barnkonsekvensanalys har arbetats in i riktlinjerna då detta underlättar implementeringen av arbetet med barns bästa inom ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen önskar att ett avsnitt om det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) och ansvarsfördelningen inom KAA skrivs in i riktlinjerna alternativt att en hänvisning till dessa riktlinjer görs. I de föreslagna riktlinjerna för ekonomiskt bistånd finns enbart en skrivelse om KAA i avsnittet ”ungdomar under 21 år som går i skolan” (sidan 72).

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Anne-Lie Elfven (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Fredrik Lindstål (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Leif Kroon (KD), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att förtydligandet av riktlinjerna kan leda till ökad likställighet och ställer sig i stort positivt till förslaget. Förvaltningen har synpunkter och önskemål om vissa förtydliganden i förslaget och dessa redovisas nedan.

Tillfälliga boenden

Det behövs förtydliganden kring placeringar på vandrarhem, härbärge och hotell gällande gruppen som ingår i TÖG (tak över huvudet garanti) och i synnerhet kring dem som inte tillhör målgruppen för TÖG men ändå gör en ansökan om tillfälligt boende. Tydliga riktlinjer behövs för både bedömning vid prövning och omprövning.

Kostnad för internet till andra än barnfamiljer

Det har genom dom i Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) fastställts som skälig levnadsnivå att ha internet i hemmet, inte bara för barnfamiljer utan för alla som söker ekonomiskt bistånd. Det saknas en gemensam hållning över staden kring kostnader för internet (utom för barnfamiljer) samt om vad som är en rimlig kostnad.

Det är svårt att bedöma ”vad en låginkomsttagare på orten har råd att kosta på sig” då det finns många olika bolag som tillhandahåller internet till olika kostnader och avtal. En möjlighet kan vara att det i riktlinjerna bestäms vad som är skälig förbrukning av Gigabyte för en person, på liknande vis som det i riktlinjerna anges vad som är rimlig förbrukning av kilowattimmar vid beräkning av elkostnader.

Beräkning av akut bistånd och nödprövning

Beskrivningen bör vara lika tydlig avseende barn med svenskt medborgarskap/permanent uppehållstillstånd som beskrivningen av barn utan uppehållstillstånd och deras rätt till full norm medan föräldrarna erhåller livsmedelsnorm (s 77).

Delad lägenhet och inneboende

Det saknas en skälighetsbedömning gällande kostnad för inneboende. Detta är en ofta förekommande boendeform i Stockholm varför en hänvisning till Socialstyrelsens handbok inte är tillräcklig.

Kostnad för stämpelavgifter och juridiska kostnader

Detta ändamål saknas helt i riktlinjerna. Därtill önskas grunder för bedömning kring rimlig kostnad för rättshjälp.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Torbjörn Erbe m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Anna Engelbert (L), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i förslaget till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd med den komplettering som gjorts av Kommunstyrelsen.

Förvaltningen har därutöver inget att tillägga och föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2017 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Therese Carlborg m.fl. (alla M) och Mats Hasselgren (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Steven Crosson (KD), i enlighet med den gemensamma reservationen av Moderaterna och Liberalerna.

Ersättaryttrande gjordes av Maximillian Molin (C), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen vill lyfta att riktlinjerna är överskådliga och lättlästa samt att det är positivt med vidare hänvisning om man önskar fördjupa sig inom området eller få en helhetsbild av bestämmelserna.. Flera av förändringarna är sedan tidigare kända och riktlinjerna inarbetade. I vissa delar behöver dock riktlinjerna förtydligas, dels så att det inte uppstår frågetecken när socialsekreterare ska fatta beslut och dels så att respektive stadsdelsnämnds beslut blir likartade, något som också är ett av syftena med reviderade riktlinjerna.

Sidan 25: Det framgår av riktlinjerna att bistånd till personer där socialtjänsten är förvisade om att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan matrekvisition vara lämpligt bistånd. För att förhindra att klienter känner sig utpekade och kränkta anser förvaltningen att staden behöver se över hur respektive stadsdelsförvaltning handhar olika utbetalningssätt, ett sätt är att använda kort, vilket många andra konsumenter handlar med.

Riktlinjerna vid återkrav beskrivs på sidan 27. Förvaltningen saknar riktlinjer för de fall då återkrav ska ställas till Försäkringskassan.

Sidan 42: I riktlinjerna beskrivs ett förslag på årshjul som kan anpassas de kontroller som ska göras och möjlighet att anpassas utifrån lokala förhållanden. Förvaltningen ser positivt på förslaget om att använda årshjul samt tillgängligt stödmaterial, men vill samtidigt framhålla att det omfattande regelverket kräver en ansemlig skolning av de handläggare som är nya i arbetet.

I tredje avsnittet på sidan 76 står det att det inte finns någon underrättelseskyldighet för socialtjänsten gentemot migrationsverket gällande utländska medborgare som uppehåller sig i Sverige längre tid än tre månader. Förvaltningen anser detta avsnittet är otydligt. Enligt utlänningslagen (2005:716) är det i huvudsak två olika situationer då sekretessbrytande bestämmelser kan påverka socialtjänstens handläggning i enskilda ärenden; underrättelseskyldigheten enligt 7 kap 1 § Utlänningsförordningen (2006:97) där det framgår att socialtjänsten har skyldighet att underrätta polisen första gången de vidtar en åtgärd rörande personer med utländskt medborgarskap, till exempel vid ansökan om ekonomiskt bistånd eller beslut om vård enligt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Den andra delen rör upplysningsskyldigheten enligt 17 kap 1 § Utlänningslagen (2005:716) där det framgår att socialtjänsten är skyldig att lämna ut uppgifter som rör personer som saknar uppehållstillstånd. Detta gäller i de fall polisen, Migrationsverket eller migrationsdomstolarna begär uppgifter om namngiven person med syfte att verkställa beslut om utvisning. Justitieombudsmannen, JO, har i beslut från 20 april 2017, dnr 565-2017, uttalat att den sekretessbrytande bestämmelsen i 17 kap 1 § Utlänningslagen är tydligt utformad och lämnar inte utrymme för socialtjänsten att göra egna tolkningar.

Sidan 77: Det konstateras i riktlinjerna att socialtjänsten har ett särskilt ansvar för

barn, i synnerhet barn som tillhör utsatta grupper. Om det finns barn i hushållet ska detta särskilt beaktas, en barnkonsekvensanalys göras och utifrån socialtjänstlagens samlade verktyg ska staden initiera de insatser som är bäst för barnets långsiktiga behov. Barn ska, i de fall det bedöms lämpligt utifrån barnkonsekvensanalysen, kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå, upp till riksnorm samt även till rimlig hyresnivå. Förvaltningen vill framhålla att det finns en osäkerhet kring tredjelandsmedborgare (papperslösa) rätt till bistånd då de vistas illegalt i landet och att ovanstående kan leda till ett stort antal olika tolkningar. Det är därför viktigt att riktlinjerna förtydligar den faktiska innebörden av detta så att riktlinjerna om bistånd för personer utan uppehållstillstånd, barn såväl som vuxna, kan tillämpas på ett likartat sätt av stadens olika stadsdelsnämnder.

Vidare vill förvaltningen lyfta att det kan uppfattas som att staden underminerar andra lagar, såsom utlänningslagen, när personer som bedömts inte ha skäl att vistas i landet ändå kan ansöka och beviljas bistånd på samma sätt som andra personer som anses bedömts ha rätt att vistas i landet, oavsett om biståndet är avsett för barnen.

I riktlinjerna framgår vidare att eftersom det ekonomiska biståndet till barnet också kommer beröra vårdnadshavaren ska socialtjänsten ställa krav på aktivitet som syftar till att det ekonomiska biståndet ska upphöra. Förvaltningen önskar förtydligande av vilka aktiviteter som kan avses. Detta eftersom det gäller krav på vuxna som vistas illegalt i landet och som därför saknar arbetstillstånd.

På sidan 81 upplevs rubriken ”Ensamkommande flyktingbarn” som otydlig då texten avser nyanlända i åldern 18-20 år. Förvaltningen föreslår att rubriken i stället byts till ”Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar” för att bättre koppla till tillhörande text samt att föreslagen rubrik tidigare har använts för samma målgrupp.

Sidan 86: I riktlinjerna återfinns information om att ett beslut om rådrum ska skickas till den sökande om den sökande har bostadsrätt, villa eller fastighet. Finns det särskilda skäl, exempelvis fel säsong eller tvist i samband med försäljning, kan rådrum för försäljning förlängas. Förvaltningen anser att det i riktlinjerna bör framgå hur lång tid ett sådant rådrum bör vara.

Sidan 96: Förvaltningen önskar tydligare riktlinjer för beviljande av skolkort (SL) under sommarlovet.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågors yttrande daterat den 21 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet har tagit del av ärendet. Rådet vill betona att det alltid skall vara individens behov som skall styra, utifrån hans personliga förutsättningar. Detta skall gälla för alla typer av stöd och service som staden tillhandahåller.

Det finns behov av tydliga riktlinjer, så att tillämpningen blir korrekt och gemensam för staden. Det får inte vara så, att det stöd man får (eller inte får) beror på i vilken stadsdel man bor eller vilken handläggare man råkar träffa.

Rådet konstaterar att de nya riktlinjerna innebär åtstramningar på ett flertal punkter. Gruppen personer som faller utanför samtliga trygghetssystem (sjukförsäkring, a-kassa etc.) ökar. Detta drabbar särskilt personer med funktionsnedsättningar, som inte etablerat sig på arbetsmarknaden men inte heller lider av ohälsa som omfattas av sjukförsäkringen. Försörjningsstödet skall vara det yttersta skyddet, men idag är det alltför många som helt lämnas utan inkomst, p.g.a. ett snävt och allt hårdare regelverk.

Kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter

Kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter beslutade vid sitt sammanträde den 15 juni 2017 att ställa sig bakom kansliets promemoria som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Annika Jyrwall Åkerberg (OPOL), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Gertrud Åström (OPOL), *bilaga 1*.

Kansliet för mänskliga rättigheters promemoria daterat den 30 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Kansliet för mänskliga rättigheter delar socialnämndens bedömning att förslag till reviderade riktlinjer stärker rättigheterna hos barn i Stockholm. Barn som lever gömda riskerar att få sina rättigheter försvagade och det är därför positivt att staden kan ge ekonomiskt bistånd till denna målgrupp.

Utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare fortsätter söka sig till Stockholm vilket kräver insatser från stadens socialtjänst och andra berörda parter. EU-migranter som vistas i Stockholm lever i en utsatt situation och staden har i budget 2017 slagit fast att stödet till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare ska fortsätta. Stödet avser bland annat råd- och stödverksamheten och härbärgesplatser, där det stöd som staden ger ska vara värdigt. Skulle barn vara del av denna målgrupp är det särskilt viktigt att stadens arbete säkerställer att barnkonventionens bestämmelser om att barnets bästa alltid ska komma i första rummet efterlevs.

I övrigt anser kansliet att förslaget till nya riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd innebär en rad positiva förändringar med ett tydligt barnperspektiv, exempelvis att behoven hos barnfamiljer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd uppmärksammas.

Sociala missionen

Sociala missionens yttrande daterat den 7 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunens socialtjänst har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Sociala Missionens erfarenhet är dock att det blir allt svårare för människor i utsatta livssituationer att få tillgång till ekonomiskt stöd från socialtjänsten. Vi ser med oro på att det yttersta skyddsnätet blir alltmer grovmaskigt, samtidigt som utsattheten för många grupper ökar. För att fortsatt kunna axla rollen som samhällets skyddsnät, vore det önskvärt med riktlinjer som säkerställer barns och vuxnas tillgång till grundläggande behov. Socialnämndens förslag till reviderade riktlinjer ser vi som ett steg i rätt riktning, genom att barnperspektivet särskilt uppmärksammas samt att papperslösa barnfamiljer ges möjlighet att få ekonomiskt bistånd. Dessa förändringar ökar förutsättningarna för att barn som lever i social och ekonomisk utsatthet synliggörs och får tillgång till nödvändig hjälp från socialtjänsten.

Ansökan (avsnitt 1)

Riktlinjerna hänvisar till att stadens ansökningsblankett måste fyllas i för att bistånd ska kunna utbetalas. Vi finner det motsägelsefullt att nämnden samtidigt konstaterar att en ansökan kan ske både muntligt och skriftligt. Såsom JO har uttalat ska även en ansökan som inkommit via e-post självklart handläggas (JO:s beslut den 22 mars 2010, dnr 5781-2008). Socialstyrelsen har vidare konstaterat att nämnden måste pröva en muntlig ansökan om den enskilde vägrar fylla i en skriftlig blankett (Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd, 2013, s. 110). Sociala Missionen vill framhålla att nämnden bör underlätta för människor att kunna söka stöd och hjälp; även ansökningar som inkommer på annat sätt än genom ansökningsblanketten måste tas emot och handläggas.

Utredning och stadens bedömningsinstrument – Vägar till självförsörjning – förändringsplaner och insatser (avsnitt 1)

Sociala Missionen delar nämndens uppfattning att utgångspunkten för socialtjänstens insatser bör vara att individens förmågor, snarare än oförmågor, sätts i fokus och att insatserna präglas av en tro på att människor kan och vill ta ansvar för sin egen försörjning. Dock anser vi att delar av avsnittets övriga text inte är överensstämmande med detta synsätt. I avsnittet saknar vi vidare ett resonemang kring helhetssyn, som är en av grundprinciperna i socialtjänstlagen. Att ha en helhetssyn innebär enligt vår mening att socialtjänsten ser den enskildes samlade livssituation i ett större sammanhang, samt att utredning och eventuella insatser präglas av långsiktighet och samordning inom myndigheten och med eventuella utomstående aktörer.

Utredning och stadens bedömningsinstrument – Utredning av rätten till bistånd under tiden (avsnitt 1)

Enligt Sociala Missionen vore det önskvärt att avsnittet kompletteras med ett resonemang kring behovsbegreppet. Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Därmed blir en av socialtjänstens huvuduppgifter att utreda hur den enskildes behov av stöd ser ut. Vi anser att frågan ”Hur ser behovet ut?” måste ställas innan bedömning av huruvida förutsättningarna för rätt till bistånd är uppfyllda.

Beslut – Nödprövning och akut bistånd (avsnitt 1)

Sociala Missionen ser positivt på förtydligandet i riktlinjerna om att socialtjänsten vid beslut om avslag på försörjningsstöd ska informera den enskilde om möjligheten att ansöka om nödprövning. Sociala Missionen ser dock att det får oskäliga konsekvenser för enskilda och familjer att de vid avslag på försörjningsstöd riskerar att stå helt utan försörjning och/eller riskerar vräkning, i synnerhet när barn berörs av beslutet. Sociala Missionen möter regelbundet vuxna och barnfamiljer som vid avslagsbeslut även nekas nödbistånd, eller enbart beviljas nödbistånd till matnorm men inte till hyra. Sociala Missionen efterfrågar en praxis i riktlinjerna att nödprövning rutinmässigt genomförs vid beslut om avslag på försörjningsstöd, utifrån den enskildes behov av mat, hyra och mediciner. Vid avslagsbeslut där barn berörs anser vi att prövningen bör utgå ifrån riksnorm för barnen samt familjens hela behov av hyra. Barn bör enligt vår mening ha rätt till en skälig levnadsnivå, även i de fall då en eller båda föräldrarna inte kvalificerat sig för försörjningsstöd.

Återkrav och återsökning (avsnitt 1)

Enligt Sociala Missionens mening bör texten inledningsvis förtydliga att återkrav inte ska göras mot personer som fortfarande uppbär försörjningsstöd. Sociala Missionen har under senare år kommit i kontakt med flera personer där nämnden återkrävt bistånd mot personer som fortfarande uppbär försörjningsstöd, och framställt återkraven som tvingande. Detta trots att bestämmelserna om återkrav enligt socialtjänstlagen ska skydda personer som saknar inkomst från betalningsskyldighet, inklusive dem som uppbär försörjningsstöd, eftersom de blir helt eller delvis ur stånd att klara sin försörjning om de betalar av på återkravet. Vi ser det som problematiskt att detta skydd i ovanstående fall kringgåts av nämnden, genom selektiv och i vår mening missvisande information till enskilda. Vi ser en risk för att nämndens hantering av återkrav leder till att personer som redan lever under svåra förhållanden hamnar i en ytterligare utsatt ekonomisk- och psykosocial situation.

Kontroller - Hembesök (Avsnitt 3)

Sociala Missionen är positiv till införandet i riktlinjerna att hembesök enbart ska göras om det är nödvändigt för att få ett tillräckligt beslutsunderlag. Vi ser dock ett behov av att ytterligare förtydliga under vilka förutsättningar socialtjänsten får genomföra hembesök. JO har flera gånger påtalat vikten av den enskildes samtycke vid hembesök

samt att spontana och halvspontana hembesök inte ska genomföras, då de riskerar att strida mot bestämmelser i Europakonventionen och regeringsformen om grundläggande fri- och rättigheter. Sociala Missionen får dock del av berättelser från enskilda som tyder på att förvaltningen fortfarande genomför hembesök under former som inte är i linje med JO:s uttalanden, vilket är oacceptabelt.

Olika gruppers förutsättningar för rätt till bistånd - Sökanden som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande (avsnitt 4)

Av prop 1996/97:124 framgår att när en person uteblir från en aktivitet utan godtagbara skäl bör nämnden i första hand överväga en nedsättning av försörjningsstödet. Att helt vägra försörjningsstöd bör bara komma i fråga undantagsvis, till exempel om den enskilde upprepade gånger uteblir och inte bättrar sig trots samtal med nämnden och andra åtgärder från nämndens sida (Prop. 1996/97:124, Del 2, s. 174). Enligt Sociala Missionens mening vore det önskvärt att riktlinjerna kompletteras utifrån ovanstående, när det gäller rätten till bistånd för arbetssökande som uteblir från aktivitet.

Olika gruppers förutsättningar för rätt till bistånd – personer utan uppehållstillstånd – barnfamiljer (avsnitt 4)

Sociala Missionen ser mycket positivt på att papperslösa barn ska kunna beviljas ekonomiskt bistånd till skälig levnadsnivå, samt till rimlig hyreskostnad. Papperslösa barnfamiljer befinner sig i en extremt utsatt situation. Nämndens förslag möjliggör för dessa barn att få tillgång till nödvändigt stöd. Dock ser vi en risk för att papperslösa familjer inte vågar vända sig till socialtjänsten för att ansöka om bistånd, av rädsla för att deras adress sedan lämnas till myndigheter som vill verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. För att minska denna risk föreslår Sociala Missionen att riktlinjerna kompletteras med en praxis om att rutinmässigt informera familjer i samband med att uppgifter har lämnats ut till annan myndighet. Enligt JO:s beslut från 20 april 2017, dnr 565-2017, finns inget hinder mot att socialtjänsten på eget initiativ informerar de personer vars uppgifter har lämnats ut till gränspoliserna. Vi tror att en sådan praxis skulle möjliggöra att fler papperslösa familjer vågar vända sig till socialtjänsten för att ansöka om stöd.

Bistånd till övriga kostnader - Boende (avsnitt 5)

Bostadssituationen i Stockholm har lett till en ökning av antalet personer som saknar ett fast boende. Sociala Missionen möter många av stadens bostadslösa barnfamiljer och vi vill särskilt rikta ljuset mot denna utsatta grupp. Vi ser med oro på de många familjer som fastnar i långvarig bostadslöshet och som alternerar mellan olika akuta lösningar såsom vandrarhem, hotelljourer, släkt och vänner utan att hitta någon varaktig lösning. Dessa barn växer upp i bostadskrisens skugga, utan tillgång till grundläggande trygghet och kontinuitet vad gäller skola, vänner och fritidssysselsättning och ofta med bristande utrymme för privatliv, vila och lek.

Socialtjänsten har en nyckelroll i arbetet mot hemlöshet. Enligt vår mening saknas dock rutiner och arbetsmetoder för att möta den växande gruppen bostadslösa

barnfamiljer. Sociala Missionen ser positivt på att staden har utvecklat ett program mot hemlöshet 2014-2019 och under 2017 även ska ta fram en handlingsplan för arbetet med barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden. Vi är dock tveksamma till genomslagskraften i dessa dokument, så länge de inte kopplas till riktlinjerna för ekonomiskt bistånd. Sociala Missionen ser idag en diskrepans mellan å ena sidan målsättningarna i programmet mot hemlöshet, och å andra sidan riktlinjerna för ekonomiskt bistånd och praxis på stadsdelarna. Till skillnad från programmets målsättningar om långsiktiga placeringar, är vår erfarenhet att socialtjänstens insatser ofta präglas av kortsiktighet och restriktivitet, med alarmerande konsekvenser både på det individuella- och det samhällsekonomiska planet.

För att stadens program mot hemlöshet och den kommande handlingsplanen ska bli verkningsfulla och levande dokument, skulle Sociala Missionen vilja se att de omvandlas till riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Vi ser vidare ett behov av att justera befintliga riktlinjer, så att de harmoniserar med dokumentens målsättningar. Enligt vår mening utgör flera riktlinjer hinder för hemlöshetsprogrammets mål, genom att begränsa vägarna ut ur bostadslöshet. Exempel på detta är att deposition/förskottshyra som huvudregel inte beviljas, krav på att fastighetsägaren ska ha godkänt andrahandsuthyrning när bostadsbidraget påverkas, samt att hyresnivåerna ska utgå ifrån vad en låginkomsttagare på orten vanligen kan kosta på sig. Sociala Missionen vill se riktlinjer som underlättar för bostadslösa personer och familjer att finna långsiktiga lösningar på sin boendesituation. Riktlinjer som möjliggör vägar ut ur bostadslöshet ser vi som en förutsättning för att stadens målsättningar inom hemlöshetsområdet kan förverkligas.

Stockholms stadsmission

Stockholms stadsmissions yttrande daterat den 1 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms Stadsmission instämmer i huvudsak i Stockholms Stads förslag om nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd. På några punkter anser vi att staden behöver förtydliga eller ändra för att uppnå de föreslagna riktlinjernas syfte.

1. Allmänna synpunkter

Stockholms Stadsmission välkomnar Stockholm Stads förslag på nya riktlinjer som möjliggör ekonomiskt bistånd för barn till papperslösa och barnfamiljer. Vi träffar många av dessa barn i våra verksamheter och ser den utsatthet många av dem befinner sig i. Vi anser att principen om barnets bästa och barnkonventionen måste tas hänsyn till i alla ärenden som rör barn, varför vi instämmer i Stockholm Stads intention att handläggning om ekonomiskt bistånd till papperslösa skall göras i ljuset av dessa grundläggande värden och principer.

Stockholms Stadsmission verkar för att förbättra situationen för barn till papperslösa genom socialt arbete. Det är ett viktigt arbete och behovet är stort. Vi anser dock att det är det offentliga roll och ansvar att säkerställa individers grundläggande rättigheter, särskilt med hänsyn till barns rättigheter. Detta ansvar bör inte flyttas över från det offentliga till ideella organisationer vilka snarare skall komplettera de allmännas försorg. Med beaktande av detta instämmer vi i att beslut om ekonomiskt bistånd även i fortsättningen skall tas av socialtjänsten och inte flyttas över på civilsamhället så som minoriteten föreslagit.

Stockholm Stadsmission är positiva till Stockholm Stads förslag om nya riktlinjer och välkomnar beslut utifrån barnets bästa och barnkonventionen. Det är viktigt att hitta lösningar för de papperslösa barn som vistas i kommunen och vi har respekt för att rättsläget är komplext. Med hänsyn till detta efterfrågar vi några förtydliganden och ändringar i de föreslagna riktlinjerna, dels för att garantera rättssäkerheten för de sökande och dels för att säkerställa den praktiska handläggningen i ljuset av riktlinjernas syfte.

2. Förslag

Stockholms Stadsmission anser att Stockholm Stads skall förtydliga vilken rättslig grund beslut om ekonomiskt bistånd till papperslösa skall vila på.

Skälen till detta är följande.

Rättsläget avseende ekonomiskt bistånd till personer som lever i en papperslös situation är komplicerat. I juni i år slog Högsta förvaltningsdomstolen fast att de som tillhör personkretsen i LMA inte har rätt till socialt bistånd enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen, men att kommuner ändå har möjlighet att ge bistånd i sådana situationer enligt 4 kap. 2 § (se i det hänseendet HFD Mål nr. 1527–1529-16). Samtidigt är det många personer utan uppehållstillstånd som inte omfattas av personkretsen i LMA eftersom de aldrig sökt asyl, vilket med beaktande av HFD:s dom leder till att dessa faller inom ramen för tillämpningsområdet i 1 §. Då beslut enligt 2 § inte kan överklagas av enskild i domstol får den rättsliga grunden till beslutet stor betydelse för individen. Med beaktande av de stora rättsverkningarna anser vi att staden bör tydliggöra i riktlinjerna på vilken rättslig grund besluten om ekonomiskt bistånd skall tas. I det hänseendet är det viktigt att betona att oberoende om grunden för beslut om bistånd är 4 kap. 1 § eller 2 § har kommunen det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver i enlighet med 2 kap. 1 § SoL.

Stockholms Stadsmission anser att Stockholms Stad bör förtydliga och se över vilka krav som kan ställas på papperslösa vid ansökan om bistånd.

Skälen till detta är följande.

I de reviderade riktlinjerna föreslår Stockholms Stad att Socialtjänsten skall upprätta en plan med vilka krav och åtgärder som skall uppfyllas för att bistånd skall kunna utgå. Kraven skall syfta till att behovet av ekonomiskt bistånd skall upphöra. Av remissen följer att kraven på aktivitet för att bli självförsörjande skall vara lika starka som för andra grupper. Med beaktande av den lagstiftning och rättspraxis som reglerar Socialtjänstens möjlighet att ställa krav på biståndssökande anser vi att detta bör förtydligas i de föreslagna riktlinjerna.

I det avseendet vill Stockholms Stadsmission erinra om att personer utan uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige befinner sig i en annan rättslig situation än svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. En arbetslös biståndssökande med rätt och möjlighet att arbeta kan själv genom att söka arbete verka för att bli självförsörjande. En person som befinner sig i papperslöshet och söker bistånd har dock inte samma formella möjligheter att arbeta i Sverige, varför denne inte har samma förutsättningar att verka för att bli självförsörjande i ett sådant hänseende.

Vi delar bilden av att bistånd enligt Socialtjänstlagen skall syfta till att individen skall bli självförsörjande med beaktande av de begränsningar till syftet som definierats i svensk lagstiftning och rättspraxis. Av dessa följer att Socialtjänsten inte kan ställa andra krav på biståndssökande än vad som reglerats i 4 kap. 4 – 6 §§ (se i den bemärkelsen RÅ 2009 ref 103, HFD 2011 ref 49). Vidare följer att lika viktigt vid tillämpning av Socialtjänstlagen är principer om frivillighet och samråd med sökande inför beslut om bistånd. I det avseendet är det enligt rättspraxis viktigt att Socialtjänstens handläggning tar hänsyn till individers självbestämmande och integritet (se i det hänseendet HFD 2011 ref 49). Vid beslut om bistånd till papperslösa måste dessa principer beaktas särskilt och vägas mot varandra eftersom den rättsliga positionen papperslösa befinner sig i inte möjliggör till samma åtgärder som finns tillgängliga för andra biståndssökande.

I ärenden där Socialtjänsten de facto inte har en praktisk möjlighet att verkställa Socialtjänstlagens syfte, dvs. att individen skall bli självförsörjande, vilket kan omfatta ärenden som rör personer utan uppehålls- och arbetstillstånd, kan detta inte ligga till grund för att neka den sökande bistånd eller för att ställa andra krav än vad som följer av lagstiftningen. Krav på den sökande kan bara ställas under förutsättning att det finns objektiva förutsättningar för den sökande att uppfylla dessa. Saknas det objektiva förutsättningar måste Socialtjänstens insatser istället ges ett annat syfte och inriktning, vilka skall hjälpa och ge stöd till den sökande i dennes situation. Sådana insatser skall kännetecknas av frivillighet, individens självbestämmande och får inte formuleras som krav på den enskilde (se i den bemärkelsen RÅ 2009 ref 103).

Stockholm Stadsmission delar stadens uppfattning att personer som befinner sig i papperslöshet, med hänsyn till deras rättsliga position, kan antas vara svårare att stödja

till självförsörjning. Socialtjänsten bör, med beaktande av tillämplig rättspraxis, därför tillämpa åtgärder av stödjande karaktär. Med hänsyn till att staden i riktlinjerna specificerar att en stödåtgärd kan vara att motivera sökanden att kontakta Migrationsverket är det viktigt erinra om att Socialtjänsten inte får kräva att den biståndssökande skall medverka till sin egen utvisning (se i det avseendet HFD dom i mål nr 6146-12). Därtill är det inte en enkel process att återinträda i LMA, vilket kräver en ny migrationsrättslig prövning eller inhibition av förevarande ärende.

Baserat på erfarenhet från våra verksamheter där vi möter papperslösa och det behov vi ser kan så kan stödjande åtgärder istället vara att t.ex. hjälpa den biståndssökande att tydliggöra vilka rättigheter sökanden har i Sverige och vilka möjligheter denne i praktiken har att kunna etablera sig här. Stödet kan också innefatta hjälp i kontakt med andra myndigheter eller stöd i form av aktiviteter med social karaktär. Med hänsyn till barnets bästa är det viktigt att föräldrarna har full förståelse för vilka faktiska möjligheter som finns för familjen, vilket i sin tur kan bidra till att de förändrar sin situation.

Stockholms Stadsmission anser att Stockholm Stad bör förtydliga och se över Socialtjänstens roll och hantering avseende identitets- och kontaktuppgifter vid bistånd till papperslösa

Skälen till detta är följande.

Enligt JO:s beslut från den 20 april 2017, dnr 565-2017, och i enlighet med 17 kap. 1 § Utlänningslagen måste Socialtjänsten lämna ut uppgifter om den biståndssökande om Polismyndigheten begär det. Enligt JO:s beslut finns det ingen skyldighet för Socialtjänsten att på eget initiativ meddela den sökande om att uppgifter lämnats till polisen, däremot har Socialtjänsten en möjlighet att på eget initiativ att göra det.

Eftersom många personer utan uppehållstillstånd befinner sig i en situation där de är rädda för polisen och andra myndigheter så kan det finnas en risk att de avstår från att söka ekonomiskt bistånd p.g.a. rädsla för att information om dem skall spridas. Det framstår som kontraproduktivt i förhållande till de föreslagna riktlinjernas syfte, d.v.s. att med beaktande av barnets bästa och barnkonventionen möjliggöra att barn till papperslösa uppnår en skälig levnadsstandard. Med hänsyn till detta anser vi att staden bär ett ansvar att tillämpa en handläggning som är så transparent som möjligt, i förhållande till sökanden, avseende Socialtjänstens kontakter med gränspolisen.

Vi anser att Socialtjänsten alltid skall meddela den sökande att uppgifterna kommer att lämnas ut vid förfrågan från polis och att Socialtjänsten alltid skall meddela den biståndssökande när information väl har lämnats ut. Då rättsverkningarna för den enskilde kan bli betydande av att uppgifter lämnas till polisen bör detta förslag föras in i riktlinjerna så att det inte blir några missförstånd på handläggarnivå runt Socialtjänstens ansvar i den här frågan. I anslutning till detta anser vi också att staden bör möjliggöra för användning av C/o-adresser och Poste restante vid handläggning av ekonomiskt bistånd, dels för att många människor som saknar uppehållstillstånd använder sig av sådana adresser och dels för att motverka att människor avstår från att söka bistånd med beaktande av JO:s beslut.

Stockholms Stadsmission anser att även barn till EU-medborgare som saknar uppehållsrätt bör ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt Stockholms Stads nya riktlinjer

Skälen till detta är följande.

Barn till EU-medborgare som saknar uppehållsrätt har inte fler rättigheter än barn till papperslösa tredjelandsmedborgare. Samtidigt befinner de sig ofta i en liknande form av utsatthet, med begränsade ekonomiska resurser och en tillvaro under skälig levnadsstandard. Med hänsyn till detta och att principen om barnets bästa och de rättigheter som följer av Barnkonventionen är till skydd för alla barn som vistas i Sverige, anser vi att dessa principer måste beaktas även vid beslut om ekonomiskt bistånd till EU-medborgares barn.

I remissen anför Stockholms Stad att det skulle innebära ett kraftigt utvidgande av stadens åtagande till följd av riktlinjerna, om barn till EU-medborgare utan uppehållsrätt skulle omfattas av riktlinjerna. Enligt vår erfarenhet är dock gruppen av barn till EU-medborgare utan uppehållsrätt relativt liten, såväl i Sverige som i Stockholm. Enligt den nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare bedömdes antalet barn i gruppen röra sig om mellan 70 – 100 barn i Sverige under 2016.

Vidare anför staden att förslaget om nya riktlinjer inte avser ersätta den rättsliga ansvarsfördelningen inom EU, varför barn till EU-medborgare utan uppehållsrätt inte kan omfattas av ekonomiskt bistånd till papperslösa. Att som staden hänvisa till att det är de sökandes respektive medlemsstat som bär ansvaret är dock inte tillräckligt med hänsyn till att det rör sig om barn som inte själva kan välja huruvida de skall stanna kvar i Sverige eller inte. I detta anser vi att det är viktigt att belysa att det saknas EU-rättslig reglering avseende socialt bistånd för barn till EU-medborgare utan uppehållsrätt på samma sätt som det saknas EU-rättslig reglering för barn till papperslösa tredjelandsmedborgare. Dessa barn saknar i princip alla rättigheter i Sverige och de befinner sig i samma rättsliga position, varför det inte finns grund för att behandla dem olika. Med beaktande av artiklarna 2 - 3 i Barnkonventionen bör samhället således inte göra åtskillnad avseende vilket ansvar det bär i förhållande till barn till EU-medborgare utan uppehållsrätt och barn till papperslösa tredjelandsmedborgare.

Svenska kyrkan, Stockholms stift

Svenska kyrkan, Stockholms stifts yttrande daterat den 25 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Personalen i Svenska kyrkans församlingar möter dagligen människor som på olika sätt lever i utsatthet och som vänder sig till församlingarna för stöd. Många är arbetssökande, långtidssjukskrivna, papperslösa, asylsökande eller lever med missbruk och psykisk ohälsa. Självklart möter vi också många barn som lever i stor utsatthet. Enligt Kyrkokansliets statistik delade Stockholms stifts församlingar år 2016 ut över 36 miljoner kronor i stiftelse-/fondmedel till över 5500 behövande hushåll. Under

2016 har församlingarna i stiftet även haft över 85 000 kontakttillfällen där personer sökt församlingen för råd, bistånd eller stöd. Det är påtagligt att dessa människor ofta har det väldigt svårt och att det finns behov som myndigheter och andra instanser inom offentlig sektor i dagsläget inte tillgodoser.

Svenska kyrkan lyfter i Kyrkoordningen fram att barnen har en särställning och att de särskilt behöver uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter. Vi finner det glädjande att Stockholms stad också tydligt arbetar med barnperspektivet och barnkonsekvensanalyser. Vi uppmuntrar och välkomnar förändringarna i detta förslag som på olika sätt stärker barns position och ger dem tillgång till ett ekonomiskt stöd som bättre kan möta deras behov.

I rapporten Pengar, vänner och psykiska problem beskrivs ett forskningsprojekt där man under nio månaders tid gav låginkomsttagare med psykisk ohälsa 500 kronor extra per månad. Efter projekttidens slut har deltagarnas självskattning av depression, ångest, livskvalitet, självbild och socialt nätverk förbättrats markant. Utöver att projektet minskade mänskligt lidande så medförde det även kostnadsbesparingar för samhället. Man kunde nämligen se att antalet individer som vårdats i slutenvård, antalet vårdtillfällen i slutenvård och antalet vård dagar i slutenvård alla minskade med 30-38% i jämförelse med kontrollgruppen. Det är anmärkningsvärt goda resultat och det finns anledning att tro att en stärkt ekonomisk situation kan medföra positiva effekter även för andra utsatta grupper. Därför är det glädjande att vissa av förändringarna i riktlinjerna kan bidra till detta.

Vi ställer oss inte bakom oppositionens (C, L, M) förslag. (C) lyfter fram ett förslag att man ska fokusera på ekonomiskt stöd till frivilligorganisationer som stöttar papperslösa. Vi vänder oss emot detta och menar att det är viktigt att sträva efter ett kvalificerat och rättighetsbaserat socialt arbete inom offentlig sektor istället för att återgå till välgörenhetstanken och lägga ansvaret på ideella organisationer. Däremot är det av stor vikt för myndigheter att ha god samverkan med de ideella organisationerna, då dessa kan fungera som ett kompletterande stöd och kan hjälpa till att nå ut med korrekt och relevant information till dem det berör. En förutsättning för social sammanhållning och social hållbarhet är att myndigheter och ideella organisationer samverkar för att minska fattigdom. Ideella organisationer kommer ofta berörda människor nära och har stor kunskap och kompetens om människors situation och de organisatoriska mellanrum som de drabbas av.

Ändringar i SoL 4 kapitlet 1 §

Vi har inga synpunkter angående dessa ändringar.

Utländska medborgare

Vi instämmer i förslaget att möjliggöra ekonomiskt bistånd till papperslösa barn som är tredjelandsmedborgare. Personal i många av Svenska kyrkans församlingar kommer regelbundet i kontakt med papperslösa personer och kan vittna om hur otroligt svår och utsatt deras situation är och hur barnen i dessa familjer har en särskild utsatthet. Därför välkomnar vi ett regelverk som möjliggör för dessa barn att kunna få tillgång

till ekonomiskt bistånd, vilket i sin tur gör att de kan få tillgång till mat, kläder och ett stabilt boende. Även om vi välkomnar möjligheten för papperslösa barn att ansöka om ekonomiskt bistånd så finns det risk för att papperslösa familjer trots allt inte vågar kontakta socialtjänsten av rädsla för att information om dem ska lämnas ut till andra myndigheter, exempelvis gränspolis. Vi förordar därför en rutin där de sökande informeras om när uppgifter om dem lämnas ut.

Vi efterfrågar ett förtydligande av om man beslutar om bistånd till papperslösa enligt Socialtjänstlagen 4:1 eller 4:2, då detta påverkar möjligheten att överklaga ett fattat beslut.

Vi anser att det är rimligt att man ställer krav på föräldrarna till papperslösa om aktivitet syftande till att behovet av ekonomiskt bistånd skall upphöra. Vi menar dock att det måste specificeras och förtydligas vilka krav det kan handla om för att undvika godtycklighet och för att det ska vara förenligt med andra regelverk (papperslösa har ju exempelvis inte arbetstillstånd eller rätt att studera på SFI).

Även om vi med glädje välkomnar dessa ändringar i riktlinjerna så vill vi ändå lyfta fram andra barn som fortfarande är väldigt utsatta; asylsökande barn och barn som är EU-medborgare utan uppehållsrätt. Migrationsverket har ju ansvar för försörjning och boende för asylsökande, men LMA-ersättningen är så låg att det inte är rimligt att förvänta sig att någon ska kunna leva på den i längden; den är ungefär hälften av riksnormen (alltså existensminimum) för barn i samma ålder som uppbär ekonomiskt bistånd från socialtjänsten. Även barn som är EU-medborgare utan uppehållsrätt är mycket utsatta såväl ekonomiskt som socialt. Enligt gällande lagstiftning och regelverk har socialtjänsten inte skyldighet att bidra med annat än akuthjälp till dessa barn och det gör att de fortsätter att leva i en oerhört stor utsatthet. Vi önskar ett beaktande av barnets bästa även för dessa grupper.

Personer med långvarigt behov av bistånd

Vi instämmer i förslaget att särskilt lyfta fram behoven hos de med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Det är bra att ansvaret för att informera om och boka besök för att samtala kring detta ligger på socialtjänsten. Det är särskilt angeläget att se hur barn påverkas.

Rehabiliteringsprocessen

Vi välkomnar strävan efter en tydligare och mer sammanhållen rehabiliteringsprocess med den enskildes behov i centrum och där aktuella myndigheter och instanser samverkar aktivt. Svenska kyrkans församlingspersonal kommer ofta i kontakt med personer som är i stort behov av stöd och rehabilitering men som tyvärr har hamnat mellan myndigheternas stolar. Vi hoppas att en bättre samordning kan bidra till att dessa personer får ett ökat stöd som är individanpassat och som tar hänsyn till personens faktiska situation och förutsättningar.

Barnperspektivet och barnkonsekvensanalyser

Vi instämmer i förslaget att än tydligare lyfta vikten av barnkonsekvensanalyser och

vikten av att ständigt se till barnets bästa i handläggningen av ansökningar om ekonomiskt bistånd. Det är glädjande att det skapats ett stödmaterial som kan ge konkret vägledning i hur detta kan gå till. Barn är utsatta och sårbara i dessa processer och det är av yttersta vikt att deras perspektiv och behov värnas.

Bistånd till fritidsaktiviteter för barn

Det är glädjande att man valt att lyfta in ett särskilt avsnitt i riktlinjerna angående detta, för att stärka barnens position. Fördelen med att fritidspengen har ersatts med en höjning av riksnormen är att den kommer alla barn i familjer med ekonomiskt bistånd tillgodo. Nackdelen är att biståndet till fritidsaktiviteter för barnen riskerar att i högre grad gå åt till allmänna utgifter i vardagen eftersom riksnormen är så låg att det är ytterst problematiskt att leva på den under längre tid. Att leva långvarigt med ekonomiskt bistånd skapar en stor utsatthet för barnen och därför blir det extra viktigt att de kan delta i fritidsaktiviteter. Vi väddar till Stockholms stad att tydligt informera om möjligheten att ansöka om ekonomiskt bistånd till detta utöver riksnormen och att dessa ansökningar bedöms välvilligt.

Sommarlovspeng

Vi instämmer i förslaget att bevilja sommarlovspeng till barn i familjer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Även om vi gläds åt och uppmuntrar detta förslag så ser vi gärna att summan kunde vara högre eftersom dessa små summor inte räcker långt under ett helt sommarlov.

Bistånd till dator och bredband för barn som går i skolan

Vi instämmer i förslaget att möjliggöra bistånd till dator och bredband för barn som går i skolan. Barn behöver ha tillgång till dator och internet för att de ska kunna utföra sitt skolarbete och därför blir det nödvändigt att kunna få ekonomiskt bistånd till detta. Dessutom är internet och dator ett oerhört centralt socialt verktyg för barn i äldre skolåldern och det är viktigt att de har tillgång till detta för att inte utestängas från de arenor där kamraterna rör sig.

Frånvaro från t.ex. jobbtorget

Vi instämmer i förslaget att låta föräldrar vara lediga från stadsdelarnas arbetsmarknadsinsatser under en del av sommaren för att barnen ska få ha sommarledighet med sina föräldrar.

Studerande

Vi har inga synpunkter angående prova-på-studier.

Bistånd till hyresdel

Vi har inga synpunkter på denna uppdelningsförändring.

Övriga synpunkter – beviljade fondmedel/stiftelsemedel

Diakoner i Svenska kyrkans församlingar kommer ofta i kontakt med människor som lever i stor ekonomisk och social utsatthet och många av dessa uppbär ekonomiskt bistånd från socialtjänsten. Ibland kan församlingarna - efter en ekonomisk och social prövning - bidra med fondmedel/stiftelsemedel till specifika ändamål; exempelvis begagnad cykel och sommarlovsaktivitet för barnen eller bidrag till vinterkläder. Enligt Stockholms stads riktlinjer ska stipendier eller fondmedel som utbetalats efter en social bedömning inte räknas som en sådan inkomst som reducerar ekonomiskt bistånd. I praktiken är det dock inte alltid så det fungerar. Det händer regelbundet att fondmedlen räknas som inkomst och att personerna därför får ett reducerat ekonomiskt bistånd. Diakonerna får då lägga mycket tid på att lösa detta och framför allt bidrar det till mycket stor oro för de som erhållit fondmedlen. Vi önskar att Svenska kyrkan skrivs in som exempel på en av de instanser som beviljar fondmedel efter social prövning under rubriken Inkomster som inte reducerar ekonomiskt bistånd, samt att tydligare information tas fram för hur de beviljade fondmedlen ska redovisas till socialtjänsten så att mottagarna kan vara trygga i att de får behålla de erhållna fondmedlen som de behöver så väl.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.

2. Att därutöver anför följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till.

Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser.

Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällsliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet

Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättsamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag?

Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp.

Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv.

Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Frida Johansson Metso m.fl. (alla L) enligt följande.

1. Att återremittera förslaget till förvaltningen för ytterligare beredning i enlighet med vad som nedan anförts.
2. Att anföra följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. Det finns dock oklarheter som gör att Liberalerna yrkar att förslaget återremitteras för att få en tydligare bild av förslagets konsekvenser och de överväganden som ligger bakom förvaltningens förslag, enligt vad som här efter följer.

Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden. Deras situation och behov måste särskilt beaktas i enlighet med barnkonventionen och bestämmelserna i socialtjänstlagen. Förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Vi vill att förvaltningen mera noggrant redogör för vilka erfarenheter som kan dras från andra kommuner där liknande förslag har genomförts, exempelvis Malmö. Det gäller bl.a. vilka gränsdragningar och definitioner som gjorts, i vilka situationer man

bedömt att mer omfattande insatser än akut nödhjälp behövts, och vilka insatser man då beviljat. Detta skulle göra det möjligt för nämnden att bättre bedöma de förväntade konsekvenserna av förslaget.

En juridisk fråga som inte berörs i förslaget till nya riktlinjer är också att polisen, i syfte att verkställa utvisningar, kan ha rätt enligt utlänningslagen att bryta sekretessen för att få tillgång till personuppgifter hos personer som kommer i kontakt med socialtjänsten, något som SVT tidigare rapporterat om. Förvaltningen bör redogöra för huruvida ett sådant scenario har beaktats i förslaget.

Ersätтарыttrande gjordes av Stina Bengtsson (C) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit följande

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande.

Vi delar förvaltningens ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen och majoriteten har tagit är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande. Men det finns olika vägar att gå för att göra detta.

Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Tigerström m.fl. (alla M) enligt följande.

att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och
att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällseliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Hanna Wistrand (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande:

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i

papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande gjordes av Kerstin Rossipal (KD) och Ylva Skoogberg (C) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag föreslagit att Bromma stadsdelsnämnd besluta enligt följande:

Att avslå förvaltningens förslag till beslut och att därutöver anföra:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. ”Land skall med lag byggas” och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvarsvärd medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gustav Johansson m.fl. (alla M) enligt följande.

Nämnden beslutar:

- att avslå förvaltningens förslag till beslut.
- att därutöver anför följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomiskt bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den

bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vågar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vågar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Peter Backlund m.fl. (alla L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i

papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet.

Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer

med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skydds nätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Peter Öberg (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser

som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande gjordes av Malena Liedholm Ndounou (C) enligt följande.

Om jag hade haft förslags- och rösträtt hade jag yrkat att nämnden skulle delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande.

Vi delar förvaltningens ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen och majoriteten har tagit är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa. Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande.

Men det finns olika vägar att gå för att göra detta. Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivillig-organisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som får illa.

Ersättaryttrande gjordes av Lars Hultkvist (KD) enligt följande.

Om jag hade haft förslags- och rösträtt hade jag yrkat att nämnden skulle avslå förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande.

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation.

”Land skall med lag byggas” och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvsvärd medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Bo Arkelsten m.fl. (M) enligt följande.

Förslag till beslut:

Att avslå förvaltningens förslag till beslut.

Att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm.

Socialtjänsten står redan inför en kris. Vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällsliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidrar detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd.

Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med

försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt (L) enligt följande.

Förslag till beslut:

Att som svar på remissen anföra följande:

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen.

Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande gjordes av Carina Franke (KD) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag bett Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd besluta enligt följande:

Att avslå förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver anförä:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. "Land skall med lag byggas" och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse. Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle "spä på klyftorna i samhället". Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvaransvärd medan en fritidspeng året om är "förödande", det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Joel Laurén m.fl. (alla M) enligt följande.

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt

Att därutöver anförä

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning,

rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och

definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Maria Johansson m.fl. (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anför följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersätтарыttrande gjordes av Kristin Jacobsson (C) enligt följande.

Det är en bra ambition att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande.

Men det finns olika vägar att gå för att göra detta. Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som får illa.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anförda följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemma-hörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa

personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällseliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovs-peng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livs-situation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Maria Karlman Noleryd (L) enligt följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras person-uppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande gjordes av Annette Hultåker (KD) enligt följande.

Om jag hade tjänstgjort hade jag föreslagit att stadsdels-nämnden skulle ha beslutat följande:

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföras:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att

papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. "Land skall med lag byggas" och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle "spä på klyftorna i samhället". Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvsansvärd medan en fritidspeng året om är "förödande", det är en gåta för oss Kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Benjamin Dousa m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag
2. Att därutöver anför följande.

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd.

Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet.

Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Amela de la Cruz (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anför följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anför följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att

papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss kritiska till att majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidrar detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Men vi kan inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar

ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Jessica Sjönell (L) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att som svar på remissen anför följande:

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till akut sjukvård. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas. Barnens situation och behov beaktas i linje med barnkonventionen och socialtjänstlagen. Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det.

Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidrar detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. Vilka gränsdragningar och definitioner som gjorts, vilka situationer man bedömt att annan insats än akut nödhjälp behövts, samt vilken typ av insats som då beviljats. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, något som SVT tidigare rapporterat om. Och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen.

Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande gjordes av Gunnar Caperius (C) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit nämnden att besluta enligt följande.

Att avslå förvaltningens förslag till beslut.

Att därutöver anföra

Vi delar förvaltningens ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen och majoriteten har tagit är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande. Men det finns olika vägar att gå för att göra detta.

Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Ersätтарыttrande gjordes av Jonathan Lindgren (KD) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag bett Skarpnäcks stadsdelsnämnd besluta enligt följande:

Att avslå förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver anföra

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa lever gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. ”Land skall med lag byggas” och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvaransvärd medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Elisabeth Johnson m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt

oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Jan Jönsson m.fl. (alla L) enligt följande.

Att som svar på remissen anför följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättnyttrande gjordes av Erik Sihlberg (C) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit följande:

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anför följande:

Vi delar förvaltningens ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen och majoriteten har tagit är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande. Men det finns olika vägar att gå för att göra detta.

Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Ersätтарыttrande gjordes av Anton Roos (KD) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag bett Skärholmens stadsdelsnämnd besluta enligt följande:

Att avslå förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver anföra

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. ”Land skall med lag byggas” och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda

försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvarsvärd medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ole-Jörgen Persson m.fl. (alla M) enligt följande.

Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
Att därutöver anförda följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola,

vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skydds nätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Porseby (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande:

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i

mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att sändas till polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst.

Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en

felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhälleliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet.

Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation. Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället.

Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skydds nätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Anne-Lie Elfven (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anför följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Ersättaryttrande gjordes av Fredrik Lindstål (C) enligt följande.

Centerpartiet delar en ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barnperspektivet måste alltid vara utgångspunkten i vårt ställningstagande. Vårt arbete med att öka papperslösas rättigheter i samhället bygger på en lång tradition i frågan, genom exempelvis rätten till vård och skola för barn till papperslösa.

Centerpartiet delar vidare förvaltningens synpunkter vad gäller ökad tydlighet kring Tak Över Huvudet-garantin. Det är olyckligt att bedömningar sker godtyckligt i staden. Här önskar vi också ett ökat samarbete med civilsamhället, näringslivet och frivillig organisationer för säkerställa var människas grundläggande trygghet.

Vidare delar vi också förvaltningens synpunkter på de otydliga regler som omfattar rätten till stöd för en internet-uppkoppling i hemmet. Vi välkomnar naturligtvis att möjligheten nu inte endast omfattar barnfamiljer utan att möjligheten till stöd nu också breddas till andra grupper. Precis som påvisat i förvaltningen svar finns ett

övergripande behov av en tydligare definition av låginkomsttagande, vilket också efterfrågas i andra handläggningsprocesser rörande ekonomiskt bistånd.

Vidare är det anmärkningsvärt att man fortfarande inte lyckas ge tydliga riktlinjer för vilket stöd man kan erhålla för juridiska tjänster och rättshjälp. Utsatthet är alltför ofta synonymt med en grad av rättslöshet. Då är det särskilt viktigt att ha kännedom om ramen för det ekonomiskt stöd som finns tillgängligt.

I övrigt finns mer att kräva vad gäller arbetsklimatet för berörda handläggare och hur vi, genom riktlinjer kan skapa ett bättre arbetsklimat som hanterar exempelvis otrygghet och sjukfrånvaro.

Ersättaryttrande gjordes av Leif Kroon (KD) enligt följande.

Om jag haft rösträtt hade jag bett Södermalms Stadsdelsnämnd besluta enligt följande:

Att	avslå förvaltningens förslag till beslut
Att	därutöver anföra

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna mot tidigare riktlinjer för ekonomiskt bistånd är att papperslösa med barn föreslås kunna ges möjlighet till ekonomiskt bistånd. Kristdemokraterna ställer sig kritiska till det.

Kristdemokraterna anser att det finns en betydande risk att det skapas ett skuggsamhälle genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd. Dessa papperslösa tvingas leva gömda och under samhällets radar. Samtidigt erbjuder samma samhälle dem skola, vård och ekonomisk bistånd. Det är en orimlig och omänsklig situation. ”Land skall med lag byggas” och den i de reviderade riktlinjerna föreslagna förändringen av rätten till ekonomiskt bistånd för papperslösa innebär inte bara att samhället ger dubbla signaler, utan det undergräver även det svenska medborgarskapets och rättssamhällets betydelse.

Under de närmaste åren beräknas ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade ur Sverige. Vi anser inte att det är rimligt att kommunerna ska erbjuda försörjningsstöd till denna grupp. Det måste finnas en tydlig gräns för vilka ska ges rätt till olika delar av välfärdssystemet.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att en sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Då Kristdemokraterna föreslog införandet av en fritidspeng – som skulle ge ett riktat bidrag året om – rasade den dåvarande oppositionen mot förslaget, och påstod att en sådan peng skulle ”spä på klyftorna i samhället”. Samma opposition inför nu i majoritetsställning en urvattnad version av fritidspeng och kallar det för en sommarlovspeng, som ju inte är annat än en fritidspeng under sommarlovet. Hur en fritidspeng på sommaren kan vara i sin ordning och till och med eftersträvarsvärd

medan en fritidspeng året om är ”förödande”, det är en gåta för oss kristdemokrater. Vi vill ha en sommarlovspeng/fritidspeng året om.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Torbjörn Erbe m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande:

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällseliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den

bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Reservation anfördes av Anna Engelbert (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

Förslaget till nya riktlinjer för ekonomiskt bistånd är i många delar likt de riktlinjer som Alliansen antog under vår tid i majoritet. En skillnad är att förvaltningen föreslår att papperslösa barn ska ha rätt till ekonomiskt bistånd utöver den rätt till akut nödhjälp som följer av socialtjänstlagen.

Liberalerna har tillsammans med övriga Alliansen infört en rätt till skolgång och sjukvård för papperslösa barn och en rätt för alla papperslösa till sjukvård som inte kan anstå. Liberalerna står fast vid detta. Barn i papperslösa familjer befinner sig ofta i mycket utsatta förhållanden och deras möjligheter att gå i skolan och få sjukvård ska värnas.

Att därutöver ge barn i papperslösa familjer en rätt till försörjningsstöd skulle dock innebära att man ger möjlighet att mer långvarigt uppehålla sig i landet för personer som inte har rätt till det. Det leder till att den utsatta och prekära situation som barnen befinner sig i permanentas, vilket inte ligger i barnens intresse. Vi anser därför inte att barn i papperslösa familjer bör ha rätt till försörjningsstöd. Det finns andra insatser som kan komma ifråga för papperslösa barn och deras familjer: förutom den ovannämnda rätten till skolgång och sjukvård även akut nödbistånd enligt socialtjänstlagen samt hjälp att ta kontakt med frivilligorganisationer.

Liberalerna vidhåller också det vi pekade på när ärendet var uppe i socialnämnden, nämligen att flera frågor fortfarande är outredda. Det saknas exempelvis en redogörelse av erfarenheter från de kommuner där försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer prövats, såsom Malmö. I förslaget berörs heller inte det faktum att socialtjänsten är skyldig att på polisens begäran lämna ut uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut, och om då sökande exempelvis ska informeras i förväg om möjligheten att deras personuppgifter kan komma att tillsändas polisen. Även dessa brister utgör skäl för oss att avstyrka förslaget om försörjningsstöd till barn i papperslösa familjer.

Reservation anfördes av Evy Kjellberg (C) enligt följande.

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver anför

Centerpartiet delar ambitionen om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen och majoriteten tagit är rätt. Däremot så kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat för och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande. Men det finns olika vägar att gå för att göra detta.

Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i värden och Stockholms stadsmission har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbelt utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Centerpartiet tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Therese Carlborg m.fl. (alla M) och Mats Hasselgren (L) enligt följande.

Att avslå förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver anförä

Riktlinjerna för handläggningen av ekonomiskt bistånd innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen och utgår från lagstiftning, rättspraxis och beslut om tillämpningar i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen. En av de stora förändringarna när riktlinjerna för ekonomiskt bistånd revideras är att papperslösa med barn kan ges möjlighet till ekonomiskt bistånd, vilket vi ställer oss ytterst kritiska till. Enligt socialtjänstlagen har socialtjänsten ansvar för alla som vistas i kommunen och för att ingen ska behöva lida nöd även om de inte är hemmahörande i kommunen. Därmed finns det utrymme i socialtjänstlagen att bistå papperslösa personer även om detta tolkas olika i olika kommuner och av olika handläggare. Malmö är en av de kommuner i landet som har beslutat om att ge papperslösa bistånd. Vi ställer oss dock ytterst kritiska till att den rödgrönrosa majoriteten i Stockholm stad nu väljer Malmös modell som föredöme, en av de kommuner där utanförskapet är som störst. Att ge papperslösa med barn i Stockholm stad ekonomiskt bistånd är djupt oroväckande och kommer att leda till långtgående konsekvenser. Det är en felprioritering av den rödgrönrosa majoriteten att ge människor som saknar rätt att vistas i landet en fristad i Stockholm. Socialtjänsten står redan inför en kris, vi har socialsekreterare som går på knäna och det saknas bostäder till flyktingar som beviljats uppehållstillstånd. Det är inte rimligt att ge personer som vistas i Sverige olagligt rätt till samma tillgång till samhällseliga insatser som svenska medborgare eller personer med uppehållstillstånd. Det måste finnas en tydlig gräns vilka som ska ges rätt till välfärdssystemet. Genom att ge papperslösa rätt till ekonomiskt bistånd bidra detta också till ett växande skuggsamhälle. Samtidigt som dessa personer erbjuds skola, vård och ekonomisk bistånd tvingas de leva gömda, det är varken en hållbar eller mänsklig situation.

Att ge en sådan förmån vore också att undergräva det svenska medborgarskapet och rättssamhället. Det är en farlig väg att gå och ger dessutom dubbla signaler, sök asyl, få avslag och uppbär rätt till allt i från skola till försörjningsstöd. Idag förmår inte majoriteten att tillhandahålla bostäder till personer med uppehållstillstånd, hur ska försörjningsstöd kunna ges till de tusentals som fått eller kommer att få avslag? Närmaste åren kommer ungefär 50 000 personer undvika att bli utvisade i Sverige, det är orimligt att kommunerna ska stå för försörjningsstöd till denna grupp. Majoriteten borde fokusera på de människor som har fått uppehållstillstånd för att kunna ge den bästa möjliga starten i Sverige. Ett politiskt ledarskap kräver tuffa beslut och tydliga prioriteringar, dessvärre verkar detta saknas hos den rödgrönrosa majoriteten.

I de reviderade riktlinjerna framgår det även att sommarlovspeng ska utgå till barnfamiljer. Vi bedömer dock att detta kan tillgodoses inom ramen för befintlig verksamhet och föreningsliv. Vidare anges i revideringen av riktlinjerna om att införa prova på studier inom ekonomiskt bistånd. Det finns en god intention i att sänka trösklarna för att stärka möjligheterna till studier för personer med försörjningsstöd. Det ska alltid löna sig att arbeta och fler vägar in i jobb för personer som står långt från arbetsmarknaden behöver skapas. Dessvärre kan vi inte ställa oss bakom förslagen om att införa ett system för prova-på studier för personer med försörjningsstöd, så som de nu föreslås utformas. Ekonomiskt bistånd är det yttersta skydds nätet i samhället och ett kortsiktigt alternativ, vilket det enligt vår uppfattning fortsatt ska vara. När en person får ekonomiskt bistånd ska det finnas tydliga och definierade motprestationskrav som syftar till jobb, praktik eller studier. Kraven ska vara utformade efter varje människas förutsättningar. Som socialförvaltningen tidigare bedömt kan förslaget strida såväl mot andan i socialtjänstlagens förarbeten som mot kommunlagen och inte hålla vid en eventuell laglighetsprövning. När det handlar om människors livssituation och vägar ur ett bidragsberoende ska stadens insatser alltid ske på lagliga grunder och med individen bästa i åtanke.

Ersättningsyttrande gjordes av Maximilian Molin (C) enligt följande.

Centerpartiet delar förvaltningens ambition om att stärka stödet till barn till papperslösa. Barn ska inte straffas för sina föräldrars agerande. Barnperspektivet i ställningstagandet som förvaltningen och majoriteten har tagit är rätt. Däremot kan vi inte ställa oss bakom ett beslut som innebär att papperslösa får försörjningsstöd.

Centerpartiet har alltid tagit ställning för de mest utsatta i samhället. Vi har kämpat och kämpar fortfarande för papperslösas rätt till vård och för skola för barn till papperslösa. Därför är vi engagerade i att ändå trots föräldrarnas agerande ge stöd till barn till papperslösa.

Inget barn ska behöva bo på gatan. Inget barn ska behöva gå hungrigt. Alla barn ska ha tillgång till de rättigheter som erkänts dem genom barnkonventionen. Det är Centerpartiets grundinställning. Vi menar också att det är viktigt att staden tar det ansvar som staden har för att akut hjälpa människor i nöd, oavsett var den aktuella individen är hemmahörande. Men det finns olika vägar att gå för att göra detta.

Centerpartiet anser att civilsamhället har en fortsatt viktig roll i arbetet med att nå och stödja papperslösa. Staden bör, istället för att systematiskt ge papperslösa familjer försörjningsstöd, säkerställa att de frivilligorganisationer som arbetar med barn till papperslösa, såsom Läkare i världen och Stockholms Stadsmission, har det ekonomiska stöd dessa verksamheter behöver för att hjälpa dessa barn i deras dubbel utsatta situation. Ett viktigt skäl till detta, förutom det som nämns ovan, är att dessa organisationer många gånger har lättare att nå papperslösa människor, då dessa ofta är rädda för myndigheter, men vågar ge sig till känna för frivilligorganisationer. Vi tror därför att det blir ett mer effektivt stöd till barn som far illa.

Kommunstyrelsens råd för mänskliga rättigheter

Särskilt uttalande gjordes av Annika Jyrwall Åkerberg (OPOL) enligt följande.

Jag anser att staden även måste se över relationen mellan minskad LSS och risken för att den enskilde ska behöva söka ekonomiskt bistånd. Under det senaste året har jag som människorättsjurist mottagit 3 klagomål från enskilda som rör neddragen LSS. I dessa tre fall har neddragningen inneburit att den enskilde och dennes familj tvingats gå ner i arbetstid eller tvingats avsluta sitt jobb. Jag anser att stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd måste innehålla skrivningar om att intern och tvärssektoriell samverkan måste ske för att enskilda eller deras familjemedlemmar inte ska riskera få sämre ekonomiska förutsättningar eller behöva gå ner i arbetstid eller helt tvingas avstå jobb till följd av neddraget socialt bistånd eller LSS-insats.

Legislativt stöd finns i propp 1992/93:159, s. 43-44

"Strävan skall vara att människor med funktionshinder – precis som andra medborgare – skall ges möjligheter att få en god utbildning, ha ett förvärvsarbete, ha en trygg och värdig bostad, delta i olika kultur- och fritidsaktiviteter. Målet för handikappolitiken är att uppnå full delaktighet och jämlikhet."

Och avseende särskilt personlig assistans, aa. Propp, s. 64

"Med personlig assistans kan den enskilde ges frihet att själv bestämma om i vilka situationer och vid vilka tillfällen som hjälpen skall ges. För vissa personer kan personlig assistans vara en viktig förutsättning för att de skall kunna arbeta eller studera."

Hänvisning sker även till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, artiklarna 3, 19, 27 och 28.

För beskrivning av fall, se exempelvis:

<http://www.expressen.se/debatt/jag-ska-inte-tro-att-jag-har-ratt-att-jobba/>
<https://www.svt.se/nyheter/nrikes/katarina-forlorar-sin-ledsagare-tvingas-sluta-jobba?>

Och det senaste fallet där den anställda (x), efter neddragningen, tvingades ta hjälp av sambo och son för att kunna gå på toalett under arbetsdagen. När de inte kunde följa henne till jobbet stannade X hemma. Tidigare ramlade hon vid överflyttningar mellan rullstol och toalett och blev liggande på golvet tills sambon kom för att plocka upp henne. Han jobbade då på andra sidan stan.

Särskilt uttalande gjordes av Gertrud Åström (OPOL) enligt följande.

Stadens översyn av befintliga riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd är lovvärd, men saknar jämställdhet som en av de principer som ska bära riktlinjerna. Det innebär att en viktig del av kommunens arbete inte blir en del av stadens prioriterade mål att Stockholm ska vara en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika.

Runt om i landet och på några ställen i Stockholms stad bedrivs arbeten inom socialtjänsten som påvisar att kvinnor och män, flickor och pojkar, möts av olika förväntningar och krav baserade på könsblinda eller könsstereotypa uppfattningar eller att de på olika sätt inte får del av likvärdiga insatser.

De kommuner i Sverige som har längst erfarenhet av arbete med jämställdhet inom socialtjänsten poängterar brister i såväl kommunala riktlinjer och rapporteringskrav som i lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och handböcker. Detta gäller inom så skilda områden som äldreomsorg, individ och familj, barn och unga, LSS, missbruksvård mm.

Personal inom socialtjänsten uttrycker att de riktlinjer och angivna metoder som finns inte ger information om hur en ärendehantering ska göras som genomgående och konsekvent beaktar och leder till jämställdhet i handläggning, analyser och beslut och genomförande.

Stockholms stad uppmanas att prioritera en jämställdhetsrevision av sina riktlinjer.